

Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΑΔΑΣ

Συνιστάμενον ἐκὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας φε. τὸ κατ' ἐξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεῖς παρασχόν εἰς τὴν χάραν ἡμῶν ἐπιτηθείας καὶ ἐκὰ τοῦ Οἰκουμανικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀνάγνωσμα ἄριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας.

<p>ΕΥΝΑΔΟΡΜΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ</p> <p>Ἑσωτερικοῦ: Ἐτησίᾳ . . . δρ. 8,— Ἐξάμηνος . . . > 4,50 Τρίμηνος . . . > 2,50</p> <p>Ἐξωτερικοῦ: Ἐτησίᾳ φρ. χρ. 10,— Ἐξάμηνος > > 5,50 Τρίμηνος > > 3,—</p> <p>Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται τὴν 1ην ἰανουαρίου μηνός.</p>	<p>ΕΚΔΙΔΗΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ</p> <p>ΙΔΡΥΘΗ ΤΩ 1879</p> <p>ΔΙΕΤΟΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ</p> <p>ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ</p>	<p>ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ</p> <p>Ἑσωτερικοῦ λπ. 20. Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 0,20</p> <p>Φόλλα προσηγουμένων ἐθνῶν, Α' καὶ Β' περιόδου τιμῶνται διακοσμοῦ λπ. 25 (φρ. 0,25).</p> <p>ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ</p> <p>Ὅδὸς Ἐδριπέδου ἀρ. 38, παρὰ τὸ Βαρθάκειον</p>
<p>Περίοδος Β'.—Τόμος 16ος</p>	<p>Ἐν Ἀθήναις, 18 καὶ 25 Ἀπριλίου 1909</p>	<p>Ἔτος 31ον.—Ἀριθ. 20—21</p>

1879-Ἡ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ-1909

10^α ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1909 θὰ παραμείνῃ διὰ τὴν Διάπλασιν ἡμέρα μεγάλη καὶ ἀλησμόνητος. Κατ' αὐτὴν ἡ ἀγάπη, τῆς ὁποίας ἐπὶ τριακονταετιᾶν ἀπολαμβάνει τὸ περιοδικὸν τοῦτο, ἐξεδηλώθη κατὰ τὸν περιφανέστερον καὶ ὠραιότερον τρόπον. Κατ'

αὐτὴν ἐωρτάσθη εἰς τὸν Παρνασσὸν ἡ Τριακονταετηρίς, διὰ μίαν φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς Προσπερίδος, ἡ ὁποία, κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἔλων ἀνεξαιρέτως τῶν παρευρεθέντων, ὑπῆρξεν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν θαυμασία.

Τὴν ἑορτὴν τῆς Τριακονταετηρίδος, τῆς ὁποίας ἡ πρώτη-πρώτη ἰδέα ἐρρίφθη ὑπὸ συνδρομητῶν τῆς Διαπλάσεως, διωργάνωσεν εικοσιπενταμελὴς ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐξ ἐπιφανῶν λογίων, ποιητῶν, λογογράφων, καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου κ.τ.λ. ἀρχαίων συνεργατῶν, συνδρομητῶν, φίλων καὶ θιασωτῶν τοῦ περιοδικοῦ μας. Αἱ προκαταρκτικαὶ συναθροίσεις ἐγένοντο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ποιητοῦ Γεωργίου Ζουρῆ. Ἐκεῖ κατηρτίσθη καὶ τὸ πρόγραμμα, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὁποίου ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός ὄχι μόνον παρεχώρησε προθύμως καὶ δωρεὰν τὴν αἴθυσάν του, ἀλλὰ καὶ, θέλων νὰ τιμῆσῃ ἀκόμη περισσώτερον τὴν Διάπλασιν, υἰοθέτησεν ὁδὸς εἰπεῖν τὴν ἑορτὴν καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐν γένει διεξαγωγὴν τῆς.

Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, τὰ ὅποια συνυπέγραψαν μίαν τιμητικωτάτην διὰ τὴν Διάπλασιν Ἐκκλησίαν, εἶνε οἱ ἑξῆς: Τιμολέων Ἀργυρόπουλος, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, πρόεδρος τοῦ Φ. Συλλόγου Παρνασσού· Χαρ. Ἀννίνοσ, πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας τῶν Δραματικῶν Συγγραφέων·

Ἰωάννης Μ. Δαμβέρογης, γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Β. Θεάτρου· Πολ. Τ. Δημητράκοπουλος, συγγραφεὺς· Ἰάν. Χ. Δραγάτης, λυκειάρχης, ἐκ τῶν πρώτων συνεργατῶν τῆς Διαπλάσεως· Γεώργιος Δροσίνης, γενικὸς Ἐπιθεωρητῆς τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως· Δημήτριος Κακλαμάνος, διευθυντῆς τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Ἐξωτερικῶν· Δ. Γρ. Καμπούρογλου, ἐφοροσ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης· Ἀριστοτέλης Π. Κουερίδης, καθηγητῆς, ἀρχισυντάκτης τῆς Διαπλάσεως κατὰ τὴν Α' αὐτῆς Περίοδον· Σπυρ. Π. Λάμπροσ, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου· Νικόλαοσ Ι. Λάσκαρισ, δραματικὸς συγγραφεὺς, πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας τῶν Ἠθοποιῶν· Ἀντώνιοσ Σ. Μάτεσισ, δικηγόροσ καὶ λογοτέχνησ, ἐκ τῶν πρώτων συνδρομητῶν τῆς Διαπλάσεως· Παῦλοσ Νιρβάνασ, συγγραφεὺς· Γρηγόριοσ Ξενοπούλοσ, ἀρχισυντάκτησ τῆς Διαπλάσεως· Κωστῆσ Παλαμάσ, ποιητῆσ, γραμματεὺσ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου· Στ. Δ. Παπαφορμάκοσ, δικηγόροσ, Γεν. Γραμματεὺσ

Ἡ ΠΡΟ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΙΑΣ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ
Πανομοίωτον τοῦ πρώτου-πρώτου φυλλαδίου τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παίδων», τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη μὲ 18 σελίδας καὶ εἰς 6,000 ἀντίτυπα τὴν 1 Φεβρουαρίου 1879. Ἐστικρύνθη φωτογραφικῶσ εἰς τὸ τέταρτον.

του Φ. Συλλόγου Παρνασσού: *Ιωάννης Πολέμης*, ποιητής: *N. Ποριώτης*, πρώην συντάκτης της *Διαπλάσεως*: *Αριστομένης Προβελέγγιος*, ποιητής: *Ιωάννης Σ. Σβορώνος*, έφορος του Νομισματικού Μουσείου, εκ των πρώτων συνδρομητών της *Διαπλάσεως*: *Γεώργιος Σουρής*, ποιητής: *Γεώργιος Κ. Στρατήγης*, ποιητής: *Γ. Β. Τσοκόπουλος*, συγγραφέας: *Νικόλαος Ι. Χατζιδάκης*, καθηγητής του Πανεπιστημίου Πανελής Χόρν, συγγραφέας.

Είς το τεύχος τούτο, το όποιον περιλαμβάνει αποκλειστικώς τάφορωνα την Τριακονταετηρίδα, νομίζομεν ότι πρέπει να αναδημοσιεύσωμεν και πάλιν, ως αληθινόν τίτλον τιμής δια την Διάπλασιν, την Έκκλησιν της Επιτροπής, ή όποια έχει ούτω:

Από της ιδρύσεως του περιοδικού «Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ» συνεπληρώθη πρό μικρού ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΙΑ, κατά το διάστημα της οποίας συνεχώς και ανελλιπώς εκδοθέν το περιοδικόν τούτο, διέπλησεν ήδη δύο γενεάς. Οι πρώτοι του συνδρομηταί, τα παιδιά και οι κρηβοί του 1879, πατέρες σήμερον, εγγράφουν εις την «Διάπλασιν» τα τέκνα των. Αυτό καθ' έαυτό το γεγονός σπουδαίον, και ίσως μοναδικόν εις τα χρονικά του εν Έλλάδι περιοδικού τόπου, προσκίταται μελίζοντα έτι σημασία, αν αναλογισθώμεν ότι ή άγνοσα τριακονταετιαν «Διάπλαιοις, εκ των άλλων παρ' ήμιν περιοδικών τα όποια εξέπληρωσαν τον προορισμόν των, δεν απέλαμεν ουδέ παρακμασεν εκ της μικρής ήλικίας και του δυσκόλου άγώνος, άλλ' άμαία ειπέ ποτε, νεάζουσα, θαρραλέα, εξακολούθη αιώκις κ' επί πολύ ακόμη θα εξακολουθήση τον ώραιόν της δρόμον.

Τόν σταθμόν αυτόν της Τριακονταετίας, οι κατωτέρω επογεγραμμένοι πρώην και νυν συνεργάται, παλαιοί συνδρομηταί, φίλοι και θαυώται του περιοδικού, άπεφασίσαμεν να πανηγυρίσωμεν δημοσία, διοργανώντες την άρμόζουσαν φιλολογικήν και καλλιτεχνικήν έορτήν. Ο δέ Φιλολογικός Σύλλογος «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» τιμών επίσης την «Διάπλασιν», υιοθέτησε την έορτήν ταύτην και ανέλαβε την διεξαγωγήν της.

Σύμφωνον προς την παιδαγωγικήν άποστολήν του τιμωμένου περιοδικού εκρίναμεν το να χρησιμοποιηθούν αι εκ της έορτίδος εισπραξείσ ως χρηματικόν Βραβεΐον Διαγωνίσματος προς σύνταξιν και έκιοנוγράφειν έθνικου παιδικου διηγήματος ή μυθιστορηματος.

Ενέκτιστοϋμεν ότι προθύμως θέλετε τιμήσει δια της παρουσίας ήμϊν την έορτήν, τσσον δια την προς την Διάπλασιν υπό παντός Έλληνος όφειλομένην τιμήν κ' εθγνωμοσύνην, όσον και δια τον ύψηλόν έθνικόν και φιλολογικόν σκοπόν, τον όποιον θα έξυπηρετήση ή προς την έορτίδα ήμϊν συνδρομή.

Εν Αθήναις τη 2 'Απριλίου 1909.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η έορτή είχε προσδιορισθή κατ' αρχάς δια την έσπέραν της Πέμπτης, 9 'Απριλίου. Επειδή όμως την ίδίαν έσπέραν έπρόκειτο να δοθή εις το Δημ. Θεάτρον μία παράστασις εδεργενετική του Όφθαλματρείου, και επειδή άφ' έτέρου πολλοί οικογένεια με παιδιά εδήλωσαν ότι θα έπρωτίμων την έορτήν μας άπογευματινήν, ή Επιτροπή έκρινε καλόν να την αναβάλλη δια το απόγευμα της Παρασκευής, 10 'Απριλίου. Μολονότι ή αναβολή αυτή έβλαπτε την έορτήν μας, διότι δεν υπήρχε καιρός να κοινοποιηθή, και πολλοί συνδρομηταί μας πρό πάντων, ειχον ακόμη την ιδέα ότι θα έγίνετο το βράδυ, — εν τούτοις, πολύ πρό της ώρισμένης ώρας, ή μεγάλη αίθουσα του Παρνασσού έπληρώθη μέχρι του έξώστου. Η έκλεκτοτέρα άθηναϊκή κοινωμία συνέρρυσεν εκεί να συνεορτάση την Τριακονταετηρίδα και να

τιμήση την προσφιλή εις όλους Διάπλασιν. Εκ των πρώτων προσήλθον τα μέλη της Επιτροπής, οι δημοσιογράφοι, ο κ. Άγγελος Βλάχος, διευθυντής του Β. Θεάτρον, ο κ. Νικόλαος Πολίτης, καθηγητής του Πανεπιστημίου, ή κυρία Άμαλία Θεοτόκη, σύζυγος του Πρωθυπουργού, ή κυρία Νικολάου Λεβίδου, του Υπουργού των Έσωτερικών, ή κυρία Ίριγένεια Συγγρού, του μεγάλου έθνικου Εδεργέτου, και οι εν Αθήναις συνδρομηταί και συνδρομητριαί της Διαπλάσεως μετά των οικογενειών των. Το θέαμα της κοσμοβριθούς αίθούσης, εις την όποιαν άντεπροσωπεύετο ή,τι έξοχώτερον και λαμπρότερον έχει ή πρωτεύουσα μας, ήτο τωόντι ώραιόν και μεγαλοπρεπές.

Την έκτην ακριβώς, ο κ. Δημήτριος Κακλαμάνος άνήλθεν εις το βήμα. Ομιλήσε περί του έργου και της άποστολής της Διαπλάσεως, συνώφισε την τριακονταετηρίστοριάν του περιοδικού, και εις το τέλος πρόέτρεψε τους Έλληνας συγγραφείς να γράφουν και δια παιδιά. Μετ' άδιακώτου προσοχής, μετ' ένδιαφέροντος και συγκινήσεως ήκούσθη ή σοφή, ή εύφραδής, ή ποιητικωτάτη και γοητευτική άληθώς όμιλία του κ. Κακλαμάνου, ο όποιος εις το τέλος έχειροκροτήθη ζωηρότατα.

Μετά τον κ. Κακλαμάνον, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου κ. Νικόλαος Ι. Χατζιδάκης, πρώην συνδρομητής και νυν έκτακτος συνεργάτης της Διαπλάσεως, προσφιλίστατος εις τους άναγνώστας του περιοδικού, άπήγγειλεν ένα ποίημά του «Η ψυχή του παιδιου». Το ώραιόν αυτό και τρυφερόν και έμπνευσμένον ποίημα, άπαγγελθέν με άληθινήν συγκίνησιν, έπροξένησε βχθυτάτην έντύπωσιν.

Κατόπιν άνήλθεν εις το βήμα ο κ. Γεώργιος Τσοκόπουλος, ο γνωστότατος χρονογράφος και θεατρικός συγγραφέας. «Η Λύσις του πρώτου αίνίγματος» εινε άναμνήσεις και έντυπώσεις της παιδικής του ήλικίας, σχετικαί με την Διάπλασιν, γραμμέναί δε με την χάριν, την εδφύαν και το χιούμορ, που άφειδώς σκορπίζει εις ή,τι γράφει ο κ. Τσοκόπουλος. Κάθε του λέξις έπροκάλει τους γέλωτας των άκρατών, οι όποιοι έξεδήλωσαν εν τέλει την εύχαριστήσιν των με καταγώδη χειροκροτήματα.

Και ήλθεν ή σειρά του κ. Πολέμη, του δημοφιλοδς ποιητου, ο όποιος άπήγγειλε το προς την Διάπλασιν χαριτωμένον και συγκινητικώτατον ποίημά του, — εκ των ώραιωτέρων άληθώς που έγραψε ποτε ο παλαιός μας συνεργάτης, ο ποιητής των «Πρώτων Βημάτων», ο επίσης αγαπώμενος και από τους μεγάλους και από τους μικρούς.

Δεν ειχαν τελειώση ακόμη τα παρατεταμένα χειροκροτήματα, τα όποια προέπεμφαν κατερχόμενον τον κ. Πολέμη, και άνανεύθησαν, διότι άνήρχετο το βήμα ο κ. Χαρ. Άννινος. Η όμιλία του, ή πλήρης εδφυολογιών, ήτο άνταξία του βασιλέως του γέλωτος, τρυφή και άπόλαυσις δια τους άκροατάς, οι όποιοι διαρκώς έξεκαρδίζοντο από τα γέλια, — όπως άλλως τε πάντοτε όσάκις άκούουν ή άναγινώσκουν τον μοναδικόν μας εδθυμογράφον κ. Άννινον.

Κατόπιν παρουσιάσθη ο κ. Άριστομένης Προβελέγγιος, ο έμπνευσμένος, ο βαθύς συγχρόνως και γλυκύτατος ποιητής, με την ώραιαν μορφήν και την προφητικήν άπαγγελίαν. Μόλις ειχεν επιστρέψη από την ίδίαν έορτήν του πατρίδα και δεν έλαβε καιρόν να έτοιμάση κάτι σχετικόν δια την προσεπριδα. Άπήγγειλεν άπλως εν των τελευταίων του άνεκδότων ποιημάτων, την θαυμασίαν έκείνην «Φωνήν των Κυμάτων», ή όποια κατεκλήρησε το άκροατήριον ως μουσική. Πρός έπίμετρον, ή τελευταία στρόφη,

ή φωνή του έδδόμενυ Κυματος, έτυχε να όμιλή δια παιδιά...

Και τελευταίος, κατά την συνήθειάν του, ο κ. Γεώργιος Σουρής. Ο μάγος Σουρής, του όποιου και ή άπλή έμφάνισις άρκει δια να ένθουσιάση το άκροατήριον. Τόν όπεδέχθησαν χειροκροτήματα, τα όποια διέκοπταν κάθε τόσον την άπαγγελίαν των «Παιδικών Άναμνήσεων», μίαν ώραιάν έμπνευσιν του Φασουλή Φιλοσόφου, ο όποιος εξεύρει να ένδύη με το ελαφρότερον ένδυμα την βαθειαν φιλοσοφίαν του.

Υπό τα χειροκροτήματα και τας έπευφημίας, έληξε το πρώτον Μέρος της προσεπριδος, το φιλολογικόν. Το βήμα του Παρνασσού, το όποιον έτίμησαν διαδοχικώς, τιμώντες και εγκωμιάζοντες την Διάπλασιν, οι άρισταί και οι κορυφαίοι των Έλληνικών γραμμάτων, έμελλε τώρα να διαδεχθή ή μικρά Σκηνή, από της οποίας θα ένεφανίζοντο οι νεαροί έρασιτέχνη, πρώην ή νυν συνδρομηταί και συνδρομητριαί της Διαπλάσεως.

Είτε ή έδδόμε ή ώρα. Γίνεται διάλειμμα άλλων λεπτών, και έμφανίζεται ή έρασιτέχνης Δίς Χρηστίνα Δημ. Κορομηλά, — κόρη του άλησιμονήτου δραματικού συγγραφέως και θεμιού της Διαπλάσεως φίλου, — μετά του κ. Τιμ. Ξανθοπούλου, του γνωστοτάτου συνθέτου, ο όποιος και δια την Διάπλασιν συνέθεσεν άλλοτε εν Έμβατήριον και μίαν Πόλκαν. Η Δίς Κορομηλά, συνοδευομένη εις το κλειδοκύμβαλον όπό του κ. Ξανθοπούλου, έτραγούδησε γλυκύτατα, τεχνικώτατα, τα δύο έλληνικά τραγούδια του προγράμματος, το «Γιατί» του κ. Ξανθοπούλου και το «Επίστεψα» του κ. Λαμπελέ. Καί, έκτός του προγράμματος, δια να εύχαριστήση το άκροατήριον, το όποιον έπιμόνωσ έχχειροκροτεί, έτραγούδησε τον «Γέρο-Άήμο» του Καρρέρ. Κατόπιν ή δεσποινίς Μπήλιω Γ. Χρυσούλη άπήγγειλεν έκφραστικώτατα τον μονόλογον «Θά είμαι έγώ!» Ο άκάματος και πάντοτε εύγενώς προσφερόμενος καθηγητής της άπαγγελίας κ. Μάρκος Σιγάλας ειχεν εκγυμνάση την νεαράν έρασιτέχνηδα, ή όποια ύπερήρεσε και κατεχειροκροτήθη. Μετ' αυτήν ο κ. Σπύρος Κ. Τρικοπής, διδάκτωρ της Νομικής (άναγορευθείς το ίδιον απόγευμα!) ο παλαιός μας Μέλλον Διπλωμάτης, άπήγγειλεν ώραιά τον μονόλογον «Το Μάθημα της Ιστορίας» τον διεδέχθη δε ο κ. Ναπολέων Α. Λαπαθιώτης, ο παλαιός μας Αϊθήρ, ο όποιος άπήγγειλε με πολύ χρώμα τέσσαρα μικρά και ώραια ποήματα εκ των της Διαπλάσεως, την «Μάνναν με το Παιδάκι» του Άνδερσεν, κατά μετάφρασιν του κ. Χατζιδάκη, την «Φλογέρα» του κ. Πολέμη, την «Παιδικήν Θεολογίαν» του Βίτσηνοβ, και το άγγλικόν «Ο κύριος Κανείς» κατά μετάφρασιν του κ. Ποριώτη.

Μετά τας πολύ χειροκροτηθείσας αυτάς άπαγγελίας, ή αύλαία της μικρής σκηνης έκλεισε, δια νανοιξη μετ' άλλων προς παράστασιν της παιδικής κωμωδίας τα «Έξοδα της Αίχης». Όλοι γνωρίζουν την κωμωδίαν αυτήν του κ. Ξενοπούλου, ή όποια τσάκις έπαλήθη έπιτυχώς εις σχολικάς και οικογενειακάς έορτάς. Ο κ. Ν. Ι. Λάσκαρις την εστόλισε με πολλά λογοπαίγνια, και της έβαλεν εις το τέλος κ' ένα τραγούδακι κατά τον ήχον

της «Νέας Γυναίκας»: ο ίδιος δ' έγόμνασε τους μικρούς έρασιτέχνας Άγγελον Ν. Λάσκαριν, υϊόν του, Δημ. Μαξ Γιαννουκάκη και Δημ. Μιχ. Γιαννουκάκη, οι όποιοι τη έπαιξαν θαυμάσια ως μεγάλοι ήθοποιοί, ειπαν δε ώραιότατα και το τραγούδακι, γυμνασθέντες εις τούτο υπό τον λαμπρόν μουσικόν κ. Θεοφρ. Σακελλαρίδου, ο όποιος κα τους συνώδευσε με το κλειδοκύμβαλον. Η έπιτυχία της παραστάσεως υπερέδη πάσαν προσδοκίαν, κατενθουσιασμένον δε το άκροατήριον έχχειροκρότησε τους μικρούς επανειλημμένως.

Η Επιτροπή της Τριακονταετηρίδος προσέφερεν έπισημώς από μίαν ώραιάν άνθοδσομην προς τας Δδα Κορομηλά και Χρυσούλη, και από μίαν μπομπονιέρα προς τα καλά παιδάκια της κωμωδίας.

Ούτως έληξεν ή έορτή, την όγδωδη ώραν ακριβώς, και το πλήθος άπήλθε καταγοητευμένον, ένψ ο κ. Ν. Παπαδόπουλος, ο διευθυντής της «Διαπλάσεως», περιστοιχιζόμενος από τους συνεργάτας του, ίστατο παρά την έξοδον και έδέχετο συγκεκινημένους τα θερμότατα και εγκάρδια άληθώς συγχαρητήρια γνωστών και άγνωστων, μεγάλων και μικρών.

Φωτογ. Ε. Ξανθοπούλου

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

Πόσον έπέτυχεν ή προσεπριδ μας και ποίας έντυπώσεις άφηκε δεν θα σάς το είπωμεν ήμείς. Θά σάς το είπουν καλλίτερα αι κρίσεις των έφημερίδων, αι όποιαί έκπροσωπούν την κοινήν γνώμη. Ίδού μερικά άποσπάσματα.

Υπό τον τίτλον «Η χθεσινή Έορτή της Διαπλάσεως» το «Σημειτ» έδημοσίευσε το έπόμενον άρθρίδιον: «Είς την σύγχρονον πνευματικήν ζωήν μας Ιστορική θα μείνη ή χθεσινή ώραια συγκέντρωσις, εις την όποιαν έωρτάσθη εν γεγονός τσσον σπάνιον — μοναδικόν — εις το είδος του, ή τριακονταετης ζωή ένδς περιοδικου Έλληνοικου, της πανελληνοφιλήτου και της συμπαθοϋς μας «Διαπλάσεως».

»Ητο μία συναυλία θμνων προς την πνευματικήν αυτήν ήρωίδα, ή όποια έξησε μίαν ζωήν τσσον όγιώ, ένάρετον και γόνιμον και επί τσσα έτη ή συναυλία των διηλέξεων, των ποιημάτων, των άσμάτων, των μονολόγων, των παιδικών κωμωδιών, ή συμφωνία των σοβαρών και των φαειρών, των συγκινήσεων και των γελώτων, έξ ών άπετελέσθη ή έορτή αυτη, ως να ήτο κάποιος προφορικός τόμος του ώραιου περιοδικου, έξ έκείνων που τα έξουν όλα αυτά μαζί διαλεγμένα και συνηρμοσμένα.

»Η αίθουσα του Παρνασσού όσον ούδέποτε γεμάτη από πλήθος — ένα πλήθος εκ δύο γενεών, των παλαιών και των τωρινών άναγνωστών της «Διαπλάσεως», κυρίων σεβαστών και κορασιών με τίς μπουκλες, κυρίων άπρομάλληδων και παιδαριών με κοντά πανταλονάκια. Συνήλθον εκεί παρελθόντα και παρόντα ως εις κάποιον κοινόν προσκύνημα, ως προς κάποιαν κοινήν λατρείαν, και ήνωσαν τας άναμνήσεις των, και συνέδεσαν τας συγκινήσεις των, τας τέρψεις των, τας χαράς των, όλας έκείνας τας ώραιάς περασμένας των στιγμάς, καθ' ές ήσαν παιδιά και έδιάβαζαν το αγαπημένον των φυλλάδιον.

»Το πρόγραμμα της φιλολογικής και καλλιτεχνικής αυτης έορτής ήτο εκ των έπιτυχεστέρων.

» Ήρχισε με τὸν καλλιπέστατον καὶ ἀνθηρὸν λόγον τοῦ κ. Κακλαμάνου, καὶ ἐτελείωσε με μίαν χαριεστάτην παιδικὴν κωμῳδίαν—τῆς ὁποίας τοὺς λιλιπούτειους ἥρωας ἐχειροκροτήσαμεν παταγωδέστερον, καὶ δικαιοτέρον, παρὰ πολλοὺς μεγάλους καὶ φημιζομένους συναδέλφους τῶν,—διὰ μέσου πνευματωδεστάτων ἐμψυχῶν τοῦ Σουρῆ, τοῦ Ἀννίνου, τοῦ Προβελεγγίου, τοῦ Πολέμη καὶ τοῦ συναδέλφου κ. Τσοκοπούλου, οἱ ὅποιοι ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐξήρασαν ἕκαστος κατὰ τὸν τρόπον του, σοβαρῶς ἢ εὐθυμολογικῶς, τὴν σημασίαν τῆς ἑορτῆς, τὴν ὁποίαν συνεπλήρωσαν ἢ μουσικῶς δι' ᾠμάτων τῆς Δος Κορομηλαῖ μετὰ τὴν ἐκλεκτὴν σύμπραξιν τοῦ κ. Ξανθοπούλου.

» Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος, ὁ εὐτυχῆς συνάδελφος, εἰς δὲν ἀνήκειν ἡ τιμὴ τῶν ἐγκωμίων καὶ τῶν θριάμβων τῆς ἑορτῆς αὐτῆς τῆς «Διαπλάσεως» του, ἐδέχθη εἰς τὸ τέλος τὰ εὐκρινέστερα τῶν συγχαρητηρίων.»

» Η «*Ἔστια*» τῆς ἐπομένης, ἡ ὁποία ἀφιέρωσεν ὀλοκλήρως τῆς στήλας εἰς τὴν Τριακονταετηρίδα, ἔγραψε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς: «Μία ἀπὸ τὰς ὠραιότερας, μία ἀπὸ τὰς φιλολογικωτέρας ἑορτῶν ποῦ ἔγιναν ποτὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὑπῆρξεν ἡ χθεσινὴ ἐν τῇ Παρνασσῷ προσπερί. .. Ἐὐμορφος κόσμος συνωθεῖτο, κατακλύζων τὴν εὐρείαν αἴθουσαν διὰ νάκουσιν ἀπὸ τὰ φιλολογικώτερα σύγγραματά τῶν δίκαιον τοῦ θαυμασίου μας περιοδικῷ ἔπαινον,—ἕνα φῶρον εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους τῶν πάλαι ποτὲ νεαρῶν συνδρομητῶν,—τὸν ὅποιον δὲν ἔλειψαν νὰ συνεχίσουν κατόπιν δεσποινίδες καὶ ἔφηβοι, χθεσῖνοι τῆς «Διαπλάσεως» φίλοι, καὶ νὰ συμπληρώσουν εἰς τὸ τέλος τρία χαριτωμένα παιδάκια, ποῦ τώρα μέλις ἤρχισαν νὰ λαχταροῦν τὴν Διάπλασιν. . . . . Τὸ ὠραιότερον ὅμως τῶν θεαμάτων, τὸ ὅποιον δὲν ἀπῆλυσαν οἱ πολλοί, ἦτο τὸ θέαμα τοῦ συμπαθεστάτου διευθυντοῦ τοῦ ἡμῶν περιοδικῷ, ὁ ὅποιος, εἰς μίαν γωνίαν καθήμενος κατασυγκεκινημένος, ἤκουε τοὺς τῶσον δίκαιους ἐπαίνους συναδέλφων καὶ φίλων—τὸ μόνον δὲ κέρδος του μετὰ ἀγῶνα ἄγριον ζωῆς ὀλοκλήρου! Καὶ παρ' αὐτῷ ὁ Αἰμίλιος Ἐμμαρμίνος καὶ ὁ Φαίδων (ὁ Κουρτιδῆς καὶ ὁ Ξενοπούλος) οἱ δύο του κυριώτεροι συνεργάται.»

» ἦτο πολὺ ὠραιότερα καὶ ἀπὸ τὸν μοναδικὸν φιλολογικὸν ἑορτασμὸν τῆς Τριακονταετηρίδος τῆς Διαπλάσεως ἡ ἠθικὴ ἱκανοποίησις, ἡ ὁποία ἐφαίνετο καθαρῶτατα ζωγραφισμένη εἰς τοῦ διευθυντοῦ τῆς τὸ πρόσωπον. . . . .»

» Αἱ «*Ἀθήναι*», αἱ ὅποια ἐδημοσίευσαν τὴν εἰκόνα τοῦ κ. Παπαδοπούλου (ὅπως καὶ τὸ «*Σκρίπ*», καὶ ἡ «*Ἔστια*» καὶ τὰ «*Παναθηναϊκά*».) καὶ τὸν λόγον τοῦ κ. Κακλαμάνου ὀλόκληρον, τελειοῦν τὴν περιγραφὴν τῆς ἑορτῆς ὡς ἐξῆς: «Ἡ προσπερίς ὑπῆρξε θρίαμβος διὰ τὸν κ. Ν. Παπαδόπουλον.»

» Η «*Πατρίς*» ἔγραψε: «. . . Τὸ ἀκροατήριον, τὸ ὅποιον ὑπερεπλήρωσε τὴν εὐρείαν αἴθουσαν, δὲν συνέκειτο μόνον ἀπὸ τοὺς φίλους τῆς Διαπλάσεως, οἱ ὅποιοι ὁμολογουμένως ἀπετέλουν χαριτωμένην πλειονοψηφίαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀνδρας καὶ κυρίας, οἱ ὅποιοι μετὰ συγκινήσεως ἀνεμνήσθησαν μᾶς ὠραίας καὶ πολυποθήτου ἡλικίας τῆς

ζωῆς τῶν, ὅτε ἔλυον τὰ ἀνίγματα τῆς Διαπλάσεως καὶ ἀντήλλασον Μικρὰ Μυστικά. . . . .»

» Η «*Ἀκρόπολις*» ἔγραψεν: «Ὁ Παρνασσὸς εἶχε συγκεντρώσει χθὲς τὸ ἀπόγευμα στὴ βυστινὰ του σάλα δλητὴν ἀφρόκραμα τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας. Ὁ ἀσφυκτικὸς συνωστισμὸς ἀπέδειξεν ὅτι ὑπάρχει ἀκατάχρητον ρεθμα συμπαθείας πρὸς τὴν προσφιλεῖ Διάπλασιν. . . . Οἱ φιλόλογοί μας παρέθεσαν φιλολογικὴν κρέμαν ἐκ τῶν οὐνωδεστέρων. Ἀλλεπάλληλοι ἀστραπαὶ ἐξυπνάδας διέσχίζαν τὴν Παρνασσιακὴν αἴθουσαν. Ἠφαίστειον ἰδεῖν. Καὶ ἐκρηξίς μεγαλοφυίας. . . . .»

» Ο «*Χρόνος*» ἔγραψε: «Σπανίως εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν διαλέξεων τοῦ Παρνασσῷ συνεκεντρώθη τόσος πολὺς καὶ καλὸς κόσμος, ὅσος εἰς τὴν χθεσινὴν προσπερίδα, ἣτις ἐδόθη ἐπὶ τῇ συμπληρώσει Τριακονταετίας ὀλοκλήρου ἀπὸ τῆς ἀνελλιπούς ἐκδόσεως τοῦ λαμπροῦ περιοδικῷ «*Ἡ Διάπλασις τῶν Παιδίων*», τὸ ὅποιον ὁμολογουμένως ἐξεπλήρωσε καὶ ἐκπληροῖ τελείως τὸν προορισμὸν του. . . .»

» Ο «*Ριζοσπάστης*» ἔγραψεν: «Ἡ Διάπλασις τῶν Παιδίων ἐπαγγύρισε, τῇ ἀξιεπαλῶ πρωτοβουλίᾳ πολυμελοῦς ἐπιτροπῆς, τὴν Τριακονταετηρίδα αὐτῆς τῇ 10ῃ Ἀπριλίου. Οἱ ὑπὲρ ἐπικρατήσεως ἰδεῶν ἐργαζόμενοι εὐλόγως συμμετέσχον εἰς τὸ εὐχάριστον γεγονός τῆς ἀναγνωρίσεως ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης τοῦ ἔργου, ὅπερ πρὸ τριῶν δεκαετηρίδων, τοσοῦτον φιλοτίμως ἀνέλαβεν ὁ φιλόπρονος ἱδρυτὴς αὐτοῦ, πρὸς ὄχι διὰ Διάπλασιν τοῦ μικροκόσμου. Ἀπὸ καρδίας συγχαίροντες τῇ νικητῇ κ. Ν. Παπαδοπούλου, εὐχόμεθα, ἵνα τὴν ἠθικὴν ἐπιτυχίαν τῆς «Διαπλάσεως» διαδεχθῇ καὶ ἡ ὑπὸ ζαπλοῦτου τινὸς ἀναγνώρισις τοῦ ἔργου, πρὸς ὕλικὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ.»

» Ο χώρος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ παραθέσωμεν καὶ ἄλλα ἀποσπάσματα. Ἀλλ' ἐν γένει ἔλοι αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ τῶν Ἀθηνῶν ἀνωμολόγησαν τὴν μεγάλην ἐπιτυχίαν τῆς ἑορτῆς καὶ συνώδυσαν τὰς ἐνθουσιώδεις περιγραφὰς τῶν με λέξεις συμπαθείας, διὰ τὰς ὁποίας ἡ Διάπλασις εὐγνωμονεῖ ἀπείρως. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, μετὰ τοῦ τύπου, καὶ ἔλοι αἱ Ἀθήναι, ὠμιλοῦν περὶ τῆς Τριακονταετηρίδος. Ἐίχε γίνῃ τὸ θέμα τῆς ἡμέρας. Ἀπείρους συγχαρητηρίους ἐπισκέψεις, καὶ ἐπιστολάς, καὶ τηλεγραφήματα, καὶ ἄνθη ἐδέχθη ἡ Διάπλασις ἐκ μέρους παλαιῶν καὶ νέων τῆς φίλων. Ἦτο πραγματικῶς ἐκδήλωσις, ἀρκετὴ νὰ τὴν ἱκανοποιήσῃ δι' ὅλους τοὺς μύχθους καὶ τοὺς ἀγῶνας ὀλοκλήρου τῆς τριακονταετίας.

» Ὡς γνωστὸν, αἱ εἰσπράξεις ἐκ τῆς προσπερίδος,—αἱ ὅποια δὲν γνωρίζομεν ἀκόμη τί ποσὸν ἀντιπροσωπεύουν, διότι ὄλον ἐνεργοῦνται,—θὰ διατεθοῦν, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς Βραβεῖον Διαγωνισμοῦ πρὸς συγγραφήν καὶ εἰκονογράφειν ἑλληνικῷ παιδικῷ Διηγήματος. Ὁ Διαγωνισμὸς αὐτὸς θὰ προκηρυχθῇ προσεχῶς.

» Καὶ πάλιν ἡ Διάπλασις ἐκφράζει τὰς θερμότητας τῆς εὐχαριστίας πρὸς ὅλους ἐν γένει τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν ἀπαράμιλλον ἐπιτυχίαν τῆς ἑορτῆς.

Η ΣΥΝΤΑΞΙΣ

ΧΡΗΣΤΙΝΑ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ
(Ἰδὲ σελ. 163, σελὴν α.)

Ἡ ΨΥΧΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

[Ἡ Διηγήθησθαι τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν Τριακονταετηρίδα τῆς «Διαπλάσεως»]

Στὴ γῆ δῶ-κάτω, ποῦ γοργῇ ἡ ζωὴ μας τρέχει,
Φτωγῇ ἔς ἐλπίδες πλούσια ἔς ἐννοίαις, ὅποιοι ἔχει
Ἐνα παιδάκι, μὰ ψυχὴ καινούργια ν' ἀγαπᾷ,
Χαρὰ ἔς αὐτόν! Κι' ἂν κάθε ἄλλη χαρὰ τοῦ λείπει,
Κι' ὅσο βαρεῖα καὶ ἂν τον τριγυρίζῃ ἡ λύπη,
Χάνεται ἐμπρὸς στὸ φῶς, ποῦ τὸ παιδάκι του σκορπᾷ.

Ψυχὴ καινούργια! Ἐνα λουλούδι μαγεμένο,
Ἐν' ἀγγελίᾳ τοῦρανοῦ στὴ γῆ ὄνιμο!—
Ἄν ἡ ζωὴ στὴν ἀχαρὶ μας γῆ ἔχη σκοπὸ,
Αὐτὸς εἶν' ὁ σκοπὸς: δυὸ ἄκακα ματάκια,
Ἐννοιαστα, ζωηρά, ἀσυλλόγιστα λογάκια,
Παιδιοῦ παιχνίδι καὶ τραγοῦδι ἀθῶο, χαρωπὸ.

Ψυχὴ καινούργια! ὦ, τί ἀπειρη εὐθύνη,
Ποῦ, χωρὶς νὰ τὸ νοιώθῃ, σοὺς μεγάλους δίνει!
Πόσα προβλήματα, λεπτά, μεγάλα, τρομερά!
Λουλούδι μὲ φυλλάκια ἀγνά καὶ βελουδένια,
Κατῳφίτης, ποῦ ἡ πῖθ μικρὴ θολώνει ἐννοια,
Μὴ πεταλούδα, ποῦχε ἀραχνόφρανα φτερά.

Τὸ μεγαλεῖο τοῦ παιδιοῦ κανεὶς νὰ φτάσῃ,
Κανεὶς σοφὸς δὲν εἰμπορεῖ ἔς αὐτὴ τὴν πλάσι,
Καιμῆ ἐπιστήμη ἔχει θεία, ἀπόκοψη πηγὴ!
Ὅμως καθέννας μας μπορεῖ νὰ προσπαθήσῃ
Μ' ὄλη του τὴν καρδιά, βαθεῖα νὰ τ' ἀγαπήσῃ
Καὶ νὰ του κάμῃ ὅσο μπορεῖ γλυκερὰ τούτη τὴ γῆ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΚΑΙ Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

[Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΥ]

Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

ΝΕΓΝΩΣΑ πρὸ πολλοῦ μίαν φράσιν, ἡ ὁποία μοῦ ἐνετυκῶθη βαθύως ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ πρόγραμμα τῆς μορφώσεως τῆς παιδικῆς ἡλικίας: «Ἡ κεφαλὴ τῶν παιδίων ὁμοιάζει πρὸς πολύτιμον πυξίδα, ἀξίαν νὰ περικλεῖθῃ μόνον τὰ ἀβρότερα καὶ λεπτότερα τῶν ἀρωμάτων».

Τὸ περιοδικόν, τοῦ ὁποίου τὴν Τριακονταετηρίδα πανηγυρίζει σήμερον μεθ' ἡμῶν, εἰς τὴν φιλόξενον αὐτὴν αἴθουσαν, ὁ κόσμος τῶν γραμμάτων, τὰ λεπτὰ αὐτὰ ἀρώματα ἐφιλοδόχησε ν' ἀποστάξῃ, ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους δεκαετίας, χάριν τῶν νέων ἑλληνικῶν γενεῶν. Ὑπῆρξαν ἀληθῶς εὐτυχεῖς αἱ νέαι αὐταὶ ἑλληνικαὶ γενεαί, ὅτι ὅταν ὁ κόπος τῆς ἀναγνώσεως ἤρχισεν ν' ἀφυγκνίζετο εἰς τὰς ἀπαλὰς ψυχὰς τῶν, οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δὲν ἔπεσαν ἐπὶ κοινοῦ τινος δημοσιεύματος, τὸ ὅποιον, ὑπὸ μορφὴν ἀκαλαίσθητον νὰ παρέχῃ εἰς αὐτὰς τροφὴν χυδαίαν ἢ παραμελημένην, ἀλλ' εὐρον πρόχειρον περιόδικον ὁμιλοῦν τὴν γλῶσσαν τῆς χάριτος, τῆς τέχνης καὶ τῶν ἰδανικῶν πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ πνεῦμα καὶ τὰς καρδίας συγχρόνως.

Ὅταν ἠρώτησαν κάποιον, μετὰ τὸ τέλος ταραχώδους καὶ αἰματηρᾶς πολιτικῆς ἐποχῆς, τί ἔκαμε καθ' ἑλόν αὐτὸ τὸ διάστημα, ἐκεῖνος ἀπήντησεν εὐφωδῶς: «Ἐξῆσα». Ἡ ταραχώδης καὶ φοινικὴ αὐτὴ ἐποχὴ δὲν ἔληξεν ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὰ περιοδικὰ. Ὁ ἀνώτατος δρος τοῦ βίου τῶν δὲν ὑπερέβη τὴν εἰκοσιπενταετίαν. Ἡ θνησιμότης τῶν εἶνε τόσον μεγάλη, ὅσον ἡ στατιστικὴ θέλει τὴν θνητότητα εἰς τὰς ἀνθυγεινάς πόλεις. Ἦτο δυνατόν λοιπὸν καὶ ἡ «Διάπλασις τῶν Παιδίων», ἐρωτωμένη σήμερον ἀπὸ κάποιον τόσον ὀλίγον φιλοπράγμονα, ὥστε ν' ἀγογγῇ τὸ ἔργον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς, τί ἔκαμε κατὰ τὴν πανηγυριζομένην τρια-

κονταετίαν, ν' ἀπαντήσῃ ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ ὑπερηφάνως, τὸ ἱστορικὸν «Ἐξῆσα». Θὰ ἦτο ἴσως ἀρκετὸν. Ἀλλ' ἡ «Διάπλασις τῶν Παιδίων», ἀκλιζομένη ὀλίγον, εἰμπορεῖ ν' ἀπαντήσῃ ὅτι ἐξῆσεν, ὅτι ἐξῆσε καλῶς, καὶ ὅτι κατὰ τὰ τριακονταετηρίδα τῆς τακτικῆς, τῆς ἀδιακόπου, τῆς ἀνελλιπούς ἐκδόσεως τῆς, ἐσπύρπισεν ἐπάνω εἰς μυριάδας παιδικῶν ψυχῶν τὰ δῶρα τῆς φαντασίας, τοῦ πνεύματος, τῆς χάριτος, τῆς φιλοκαλίας. Εἰμπορεῖ νὰ καυχῆθῃ ὅτι συνεκίνησε, ἔτερψε, διεσκέδασεν, ἀπησχόλησε χιλιάδας ἑλληνόπαιδας, καὶ τοῦτο διδάσκουσα, κατηχοῦσα καὶ φρονηματίζουσα πάντοτε. Ἐθεμελιώθη ὡς ἔργον κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὸν καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἰδεώδες ἐνεψύχωσεν αὐτὴν. Ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον με ἀποστολὴν μορφώσεως, ἀλλὰ δὲν ἐλησμονήσεν, ὅτι εἰς τὴν Στοῶν καὶ τὸ Λύκειον οἱ ἑλληνόπαιδες ἐπαίζαν καὶ ἐδιδάσκοντο συγχρόνως. Δὲν ἐλησμονήσεν, ὅτι εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία ἐδίδαξε τὸν κόσμον, ἡ γνῶσις ἦτο συνώνυμος πρὸς τὴν χάριν, τὸ καλὸν καὶ τὴν χαρὰν, οὐδὲ ὅτι τὰ διδακτήρια ὠνομάζοντο σχολαὶ καὶ σχολεῖα, δηλαδὴ τόποι ἀναπαύσεως.

Ἡ παιδικὴ φαντασία, ἡ ὁποία συνθίβει νὰ τὰ αἰσθητοποιῇ ὅλα εἰς εἰκόνας, ἔχει μίαν εἰκόνα χαρακτηριστικὴν τῆς «Διαπλάσεως». Ὅπισθ' ἀπὸ τὰς πυκνωτοπωμένας αὐτῆς σελίδας, τὰς ὁποίας καλλύνουν ὄλοι αἱ χάριτες τοῦ ὕφους καὶ στολίζουν ὄλοι αἱ κομψότητες τῆς εἰκονογραφίας, φαντάζεται μίαν ἀγαθὴν, λευκομαλλοῦσαν, με ροδόχροα μάγουλα γραῖαν, ἡ ὁποία γνωρίζει νὰ διηγῆται τὰς ὠραιότερας ἱστορίας τοῦ κόσμου, καὶ ἡ ὁποία δὲν βαρύνεται ποτὲ νὰ ἀκούῃ τοὺς ἐγγόνους τῆς νὰ τῆς ζητοῦν τὰς ὠραίας αὐτὰς διηγῆσεις. Ἡ εἰκὼν δὲν εἶνε ἀναξία καὶ ἡμῶν τῶν μεγάλων. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον φανταζόμεθα καὶ ἡμεῖς τὴν ἀγαθὴν, ἀκούραστον καὶ πολόξερρον αὐτὴν μάμμη, εἰς τὰ γόνυα τῆς ὁποίας πολλοὶ καὶ πολλοὶ ἐξ ἡμῶν ἀπεκοιμήθησαν με ὄνειρα χρυσόπτερα, καὶ εἰς τὰ γόνυα τῆς ὁποίας βλέπομεν ν' ἀποκοιμῶνται τώρα με τὰ αὐτὰ ὄνειρα κεφαλαί,

πού συγκεντρώνουν όλην τήν τρυφερότητα τῆς στοργῆς και τοῦ πόθου μας.

Ἄν ἦτο δυνατόν, ἀφίνουσα τώρα τὰς ἱστορίας και τὰ παραμύθια και τὰ ποιήματα και τὰ αἰνίγματα και τοὺς γρίφους τῆς, νὰ μᾶς διηγείτο ὀλίγον τὴν ζωὴν τῆς, τὴν ὁποίαν ἤλθομεν ἐδῶ νὰ πανηγυρίσωμεν, προσφέροντες εἰς αὐτὴν, ἕως τὴν ἡμέραν, μητρικῆς ἐορτῆς, ὀλίγα ἄνθη και πολλές εὐχάς!

**

Τὴν καλὴν, τὴν ἀγαθὴν, τὴν χαριτωμένην «Διάπλασιν» εἰσραγῶγησεν εἰς τὸν κόσμον ὁ φίλος μας Νικόλαος Παπαδόπουλος ὁ Ὑδραῖος. Ἄν εἶνε ἀκόμη γεμάτος ἀπὸ τὴν ἀκμήν και ἂν τὰ τριάντα ἔτη τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἐπέρασαν ἀπ' ἐπάνω του ὡς μὴνες μάλλον ἢ ὡς χρόνια, τοῦτο οφείλει εἰς τὴν ἐμπνευσίν του νὰ μὴ διστάσῃ νὰ δώσῃ εἰς τὴν «Διάπλασιν» τὸν βραχίονα, διὰ τὸν μέγαν βιωτικὸν ἀγῶνα, ὅταν ἦτο ἀκόμη παιδί και αὐτὸς, μόλις ἀποφοιτήσας ἀπὸ τὰς ἱστορίας, τὰ παραμύθια και τὰ αἰνίγματα, τὰ ὁποία μὲ τὸσον θάρρος ἀνέλαβε νὰ προμηθεύῃ εἰς ἄλλους. Ἦτο πρωτοεῖς τότε φοιτητῆς και ὡς ἐρασιτέχνης μουσικὸς ἐδίδασκεν εἰς τὸ Ὠδεῖον, — ἐν παλαιῶν και πτωχῶν Ὠδεῖον, μὴ ἔχον καμμίαν σχέσιν πρὸς τὸ σημερινὸν ἀνάκτορον τῶν ἴχων και τῶν μελωδιῶν. Ἡ «Διάπλασις» εἰσῆλθεν εἰς τὴν ζωὴν μὲ τὴν συνουσίαν μουσικῆς. Ὡραία και εὐοίανος εἶσδος. Αἱ ἁρμονίαι, αἱ ἑκατοταὶ προέστησαν τῆς πρώτης αὐτῆς ἐμφανίσεως, ἐπηρέασαν ὅλον αὐτῆς τὸν βίον, και ὁ βίος τῆς ὑπῆρξεν ὅλος ἁρμονία.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς μουσικῆς αὐτῆς, τὴν εἶσδον τῆς «Διαπλάσεως» εἰς τὴν ὑπαρξιν συνᾶδουσα και μία ἄλλη μουσική, ἀσυνείθιστος μὲν πάντοτε εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πνευματικῶν ἰδεῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, πολὺ πλέον ὅμως ἀσυνείθιστος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, — συλλογισθῆτε! πρὸ τριάντα ἐτῶν, ὅταν αἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἀκόμη σχεδὸν μίαν μικρὰ ἐπαρχιακὴ πόλις. Ἡ μουσικὴ τῶν χρημάτων ἐντὸς κεφαλαιῶν. Διότι ἡ «Διάπλασις» ἰδρύθη μὲ κεφάλαια, και κεφάλαια, καταπληκτικὰ και διὰ τὴν ἐποχὴν τῆς, ἀλλὰ και διὰ κάθε ἐλληρικὴν ἐποχὴν. Ἀγαθὸς και φιλοπρόδοδος ἐργοστασιάρχης τοῦ Πειραιῶς, ἐλυκυσθεὶς ἀπὸ τὸ φλογερὸν ὄνειρον τοῦ νέου, ὁ ὅποιος εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ἰδρῦσῃ περιοδικὸν διὰ παιδιά, ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν του τὸ κεφάλαιον δέκα χιλιάδων δραχμῶν. Δὲν εἶχα δίκαιον νὰ εἶπω τὸ πρῶγμα καταπληκτικόν, και δὲν θὰ κορυφώσω τὴν ἐκπληξίν σας, ὅταν σᾶς εἶπω, ὅτι ἡ «Διάπλασις» δὲν ἐχρησιμοποίησεν ἀπὸ τὸν θησαυρὸν αὐτὸν παρά πεντακοσίας μόνον δραχμάς; διότι ἀπὸ τὸ πρῶτον ἔτος, ἀπὸ τὴν πρῶτην μῆνα, ἐλάλυσε τὰ ἐξοδά τῆς, ὅταν δ' ἐπὶ ἡλίθον χρόνοι βίσετοι, χρόνοι δυστυχησμένοι, ὁ φιλοπρόδοδος κεφαλαιοχρὸς δὲν ἦτο παρῶν νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἐξαντληθὲν πεντακοσιεὶςδραχμῶν. (*)

Και ἦτο ἀληθῶς παράδοξον, ὅτι ἡ τολμηρὰ σύλληψις τῆς ἰδρύσεως ἐντὸς περιοδικοῦ εἶχεν ἐλυκίσει τὴν ἐμπιστοσύνην ἐντὸς κεφαλαιούχου. Τὸ ἐξηγεῖ μόνον ἡ ἀκατανίκητος ἔλξις,

(*) Σημείωσις τῆς «Διαπλάσεως». — Ἀξίζει νὰναφερωμεν ἐδῶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγαθοῦ και φιλοπρόδοου ἀνδρός, ὁ ὅποιος ἐβοήθησεν ὀλίκιως κατὰ τὴν ἱδρύσιν του τὸ περιοδικόν τούτου: Ἦνεν ὁ κ. Ἄντωνιος Κομποσπόπουλος. Ὅπως τὸν εὐγνωμονοῦμεν ἡμεῖς, ὡς τὸν εὐγνωμονοῦν και οἱ ἐπὶ τριακονταετίας ἀναγνώσται μας. Ἴσως δὲ δὲν ὑπῆρχε τότε αὐτός, ἡ Διάπλასις δὲν θὰ ἰδρύετο.

τὴν ὁποίαν αἱ ἔντονοι και ἔμμονοι ἰδέαι ἀσκοῦν ἐπὶ ὄλων τῶν πέριξ, ἀφοῦ μετα ἔτη ἰκανά, ὅταν ὁ διευθυντῆς τῆς «Διαπλάσεως», ζητῶν νομικὴν τινα προνομίαν, προϋποθέτουσαν χρηματικὰς ὑποχρεώσεις, και ἐρωτηθεὶς ἐπὶ δικαστηρίου τί ἐπαγγέλλεται, εἰς τὴν ἀπάντησιν :

— Διευθυντῆς τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παιδῶν»!

Ἦκουσε τὸ περίφημον :

— Ἐρχεσθε ἐδῶ, κύριε, νὰ ἐμπαιξήτε τὸ Δικαστήριον ; Τόσον ὀλίγον ἐνέπαιξε τὸ Δικαστήριον, ὥστε ἐνθὴ ἡ ὀργιλία ἀποστραφῆ τοῦ Προέδρου ἐορτάζει και αὐτὴ σήμερον τὴν εἰκοσιπενταετίαν τῆς, ἡ «Διάπλასις» πανηγυρίζει τριακονταετίαν !

Αὐτὸ ἄλλως τε τὸ καινοφανὲς τοῦ ἔργου δὲν ἀπετέλει και τὸν κύριον αὐτοῦ κίνδυνον ; Ἦπῃρα κατέρες, οἱ ὅποιοι ἔκριναν, ὅτι ἐν ἔργῳ τοῦ Ματῆν Ρῆδ, δημοσιεύομενον εἰς τὴν «Διάπλασιν», ἦτο καταστρεπτικὸν διὰ τὰ τέκνα των, ἐνθὴ ἄλλοι ἐσπευσαν νὰ ζητήσῃ ἀναστολὴν τῆς ἀπαστολῆς τῆς, διότι οἱ μικροὶ συνδρομηταὶ τῆς ἀπαροχολοῦντο μὲ τὸ περιοδικὸν και παρημέλουν τὰ μαθήματά των. Δὲν γνωρίζω ἂν αἱ τελευταὶ αὗται ἐπιστολαὶ ἐφυλάχθησαν, ἀλλ' Ἀμερικανὸς ἐκδότης θὰ τὰς ἐχρησιμοποίησιν ὡς τὴν καλλιτέραν διαφήμισιν τοῦ περιοδικοῦ του.

Ἡ «Διάπλასις» γνωρίζει πῶς πρέπει νὰ ὁμιλῇ κανεὶς πρὸς παιδιά διὰ νὰ τὰ μορφώσῃ και νὰ τ' ἀνυψώσῃ, νὰ τὰ συνειθίσῃ ν' ἀναγινώσκουν, ν' ἀναπτύξῃ τὰ ἀγαθὰ σπέρματα και νὰ κατανικήσῃ τὰς ταπεινάς ὁμάδας, ὅσας ἐναπέθεσεν εἰς τὰς ψυχὰς των ἡ φύσις ἢ τὸ περιβάλλον, νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ ὠραία ὑποδείγματα, νὰ τοῖς δείξῃ τὸν δρόμον τοῦ καλοῦ και τοῦ ἀγαθοῦ. Ἐχει ὑπ' ἔψιν τῆς τὸ παιδαγωγικὸν ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον θέλει τὴν ἐκπαίδευσιν «φιλην θελητικὴν και μάγαν, ἡ ὁποία μορφώνει χωρὶς νὰ τὸ δεικνύῃ», και ἔχει ὑπερτάτην φιλοδοξίαν νὰ ἐπιτύχῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶνε ὁ μέγας σκοπὸς τῆς πρώτης ἐκπαιδεύσεως τῶν παιδῶν : Νὰ διδάξῃ αὐτοὺς νὰ σκέπτονται !

Νὰ τοὺς διδάξῃ νὰ σκέπτονται, διότι, «ὅταν γνωρίζῃ κανεὶς νὰ σκέπτεται, γνωρίζει και εἶνε λογικὸς, και τότε διὰ νὰ ὁμιλῇ καλὰ και νὰ γράφῃ ὠραία, δὲν τοῦ μένει παρά νὰ ὁμιλῇ ὅπως σκέπτεται και νὰ γράφῃ ὅπως ὁμιλεῖ». Τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν «Διάπλασιν» πλησίον τοῦ σχολικοῦ του βιβλίου και τὸ ὁποῖον ἐναλλάσσει τὸ ὠφέλιμον ἐκεῖνον πρὸς τὸ τερπνὸν αὐτῆς, μαυθάνει ἀκόμη και κατ' ἄλλο πολὺ σημαντικόν. Μαυθάνει κατ' ἄλλην παιδαγωγικὴν ἐκφρασιν, νὰ «μὴ ἐργάζεται εἰς τὸ κενὸν και νὰ μὴν ὁμιλῇ χωρὶς ἰδέας», ἐλάττωμα δυστυχῶς σύνηθες εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας, ὅπου ὁ ἀπρὸς τῶν κενῶν φράσεων ἐκλαμβάνεται πολλακίς ὡς οὐσία και δύναμις.

**

Ἐὰν ἤθελα νὰ συναφίσω εἰς μίαν φράσιν ὀλοκλήρον τὸ ἔργον τῆς «Διαπλάσεως» κατὰ τὴν πρώτην αὐτὴν τριακονταετίαν, θὰ ἔλεγα, ὅτι ἠθέλησε νὰ ικανοποιήσῃ τὸ αἶσθημα και τὴν φιλοκαλίαν λείνων ἀπὸ πρωτοχαίρονται τὸ φῶς και τὸν γλυκὺν ἀέρα», ὡς λέγει ὁ ποιητής. Καὶ ἂν ἤθελα νὰ ἀναλύσω αὐτὸ θὰ ἔλεγα, ὅτι προσεπάθησεν νὰ ἐμμετεύσῃ εἰς τὰς παιδικὰς καρδίας τὴν πατριωτισμὸν, χωρὶς μεγάλας, ἠχηράς και ψευδαῖς λέξεις. Ὅτι ἐπέμενε ν' ἀναπτύξῃ εἰς αὐτάς τὸ αἶσθημα τῆς ἀγάπης και τῆς συμπαθείας, χωρὶς

τὰς νοσηρὰς ἐκδηλώσεις τοῦ παθολογικοῦ ἔκκτου. Ὅτι προσεπάθησε νὰ μορφώσῃ τὴν καλαισθησίαν τῆς ἡλικίας αὐτῆς τῆς αὐτῆς και τοῦ ἐωθινοῦ, διδάσκουσα αὐτὴν διὰ τὸ ἀπλοῦν και τὸ εὐγενεῖν εἶνε τὸ ὠραῖον και τὸ εὐχάριστον. Ὅτι ἐζήτησε νὰ τὴν μὴσῃ εἰς τὴν μεγάλην μυσταγωγίαν τῆς ἀγάπης τῆς Φύσεως, ἡ ὁποία πλησιάζει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸ θεῖον και δεικνύει και εἰς τοὺς ἀπλουστέρους, διὰ ἀποτελοῦν σύνολον ἀδιάσπαστον μίαν μεγάλην ἐνότητος, ὅπου τὰ πάντα εἰς ἔντονον και ἁρμονικὴν ἀνθησιν τείνουν πρὸς τὸ ὑψηλόν, πρὸς τὸ μέγα, πρὸς τὸ τέλειον. Ἦπῃρα «παιδαγωγός» καθ' ὄλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, και ἐπέτελεσε κατ' ἐξ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἔθετεν ὡς σκοπὸν και ἔργον τοῦ διδασκάλου εἰς εὐγλωττος ἐρμηνευτῆς τῆς φιλοσοφίας τοῦ σχολείου, λέγων :

«Ὁ διδάσκαλος διὰ νὰ δείξῃ εἰς τοὺς μαθητὰς ἐναργῶς τὸ θεῖον, πρέπει νὰ τοὺς φέρῃ ἐνίοτε εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου, πέραν ἀπὸ τὴν τελευταίαν καλύβην του, και ἐκεῖ, τὴν ὠραν ποῦ παύουν οἱ θόρυβοι τῆς ζωῆς και τῆς ἐργασίας, νὰ δεικνύῃ πρὸς αὐτοὺς τὸν ἑναστρὸν οὐρανόν.» Κατ' ἀνάλογον, εἰς διάφορον πῶς τάξιν ἰδεῶν, ἔκαμε και κάμνει ἡ «Διάπλასις». Καθ' ἣν ὠραν τὸ σχολεῖον κλείει τὰς θύρας του, και κουρασμένον ἀπὸ τὴν ἔντασιν τῆς προσπαθείας και τῆς σχολικῆς μαθήσεως, τὸ παιδίον ρίπτει εἰς μίαν ἄκραν τὰ βιβλία του, ἡ «Διάπλასις» κρατοῦσα αὐτὸ ἀπαλά ἀπὸ τὴν χεῖρα, τοῦ δεικνύει τὸν ἑναστρὸν οὐρανὸν τῆς Ποιήσεως και τῆς Τέχνης, ἀπὸ τὴν Γαλαξίαν τοῦ ὁποῖοῦ διαχύνεται ἀπλῆ, γενναία, παρήγορος ἡ ἐλπίς και ἡ γαλήνη.

Συνειθίσατε γὰρ τὴν βλέπετε και νὰ τὸν μελετᾶτε τὸν οὐρανὸν αὐτὸν, ἀναγινώσται και μὴ τῆς «Διαπλάσεως», διότι πολλάκις εἰς τὰς ὥρας τῆς ζωῆς τὰς πικρὰς θὰ λάβετε τὴν ἀνάγκην νὰ ὑψώσετε πρὸς αὐτὸν τὸ καλὸν μέτωπον, διὰ νὰ αἰσθανθῆτε τὰς σταγόνας τῆς δρόσου του νὰ πίπτουν ἐπ' αὐτοῦ ζωογόνοι.

Ἐίμεθα μεγάλοι και δύσκολοι πλέον οἱ πρῶτοι τῆς «Διαπλάσεως» ἀναγινώσται, και ἐπαύσαμεν νὰ τὴν ἀναγινώσκωμεν. Ἴσως καμμίαν φορὰν μελαγχολικοὶ τὴν φυλλομετροῦμεν, κλίνοντες ἐπ' αὐτῆς μαζί μὲ κεφαλὰς βοστρυχωμένας και ὀφθαλμοὺς λάμποντας προσφιλῶν ὑπάρξεων. Ἄλλ' ἡ ἀνάμνησις τῆς ἤ λανθάνουσα ἐντὸς ἡμῶν. Ἐνθυμεῖσθε τὸ βαθὺ ἐκεῖνο παραμῦθον τοῦ Ἄνδερσεν ;

«Δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ γαγιά (λέγει). Ἐκἀθητο εἰς τὴν πολυθρόναν τῆς και διηγείτο μίαν ἱστορίαν, μίαν μακρὰν ἱστορίαν. Ἐκουράσθη και ἔκλινε τὴν κεφαλὴν νὰ κοιμηθῇ ὀλίγον. Ἦκουσε κανεὶς τὴν ἀναπνοὴν τῆς, ἐνθὴ ἐκοιμάτο.

Ἄλλ' ἡ ἀναπνοὴ τῆς ἐγένετο ὀλονὲν ἡσυχωτέρα, ὀλονὲν ἀπαλωτέρα. Καὶ ἡ ὄψις τῆς ἦτο γεμάτη ἀπὸ εὐτυχίαν και γαλήνην. Ἐνόμιζε κανεὶς, ὅτι ἓνα γλυκὺ λυκόφως ἐφώτιζε τὰ χαρακτηριστικά τῆς. Ἐχαμογέλασε, και ἔπειτα ὄλοι εἶπαν ὅτι ἀπέθανε. Τὴν ἔβαλαν εἰς τὸ μαῦρον φέρετρον. Καὶ ἦτο ἐκεῖ τυλιγμένη εἰς τὰ ἄσπρα σάβανα, και ἐφαίνετο ὠραία και γλυκειά, ἂν και οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν κλειστοί. Κάθε ρυτίς εἶχε φύγει και γύρω εἰς τὸ στόμα τῆς ἐλουλούδιζε τὸ χαμόγελον. Τὰ μαλλιά τῆς ἦσαν ἄσπρα σὰν ἀσπῆμι.

«Και κανεὶς δὲν ἐσβεῖτο νὰ βλέπῃ τὸ νεκρὸν σῶμα τῆς ἀγαπημένης γαγιάς. Τὸ προσευχητᾶριον ἦτο τοποθετημένον ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς, διότι τὸ εἶχε παραγγείλει, και ἐν ἑστῶν τριαντάφυλλον εὐρίσκετο ἀνάμεσα εἰς τὰ φύλλα τοῦ προσευχητᾶριου. Εἰς τὸν τάφον τῆς, κοντὰ εἰς τὸν τοίχον

τῆς ἐκκλησίας, ἐφύτευσαν μίαν τριαντάφυλλίαν και ἡ τριαντάφυλλια ἐγένετο ἀπὸ τριαντάφυλλα. Καὶ τὸ ἀνθὸν ἐπετοῦσε γύρω ἀπὸ τὴν τριαντάφυλλίαν και ἐπάνω ἀπὸ τὸν τάφον ἐκελαιδοῦσε. Τὸ φεγγάρι ὤχρδον ἐφώτιζε τὸν τάφον. Τίποτε δὲν εἶχε τὴν ὄψιν πένθημον. Τὰ παιδιά ἐπήγαγιναν ἐκεῖ, ἀκόμα και τὴν νύκτα, και ἐκοπταν ρόδα. Τὸ χῶμα ἐμῆθε μέσα εἰς τὸ φέρετρον και τὸ ἐγένετο. Τὰ φύλλα τοῦ προσευχητᾶριου ἐγέναν σκόνη. Καὶ τὸ ξηρὸν τριαντάφυλλον, μὲ ὅλας τὸς ἀνάμνησεις, και αὐτὸ ἔγεινε σκόνη. Ἄλλ' ἐπάνω εἰς δλα αὐτὰ ἀνθῶν τώρα ἄλλα ρόδα, ρόδα δροσερά. Ψάλλει ἡ ἀηδὼν. Ἐξω και μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν μελωδεῖ τὸ ὄργανον, και ζῆ πάντα ζωντανὴ ἡ ἀνάμνησις τῆς γαγιάς, ποῦ εἶχε τόσο γλυκὰ μάτια. Μὲ τὴν ἐνθυμῆσιν ἀναζητᾶ και πάλιν νέα και ὠραία ἡ γαγιά, ὅπως τὴν πρώτην φορὰν ποῦ ἐφίλησε τὸ τριαντάφυλλον, ποῦ ἔγεινε τώρα σκόνη μέσα εἰς τὸν τάφον.»

Ἡ εἰκὼν αὐτὴ εἶνε δι' ὄλους ἡμᾶς ποῦ ἀνεγνώσαμεν πρὸ ἐτῶν και πρὸ δεκάδων ἐτῶν τὴν «Διάπλασιν». Δὲν ζῆ δι' ἡμᾶς πλέον ἡ Γαγιά τῶν πρώτων ἡμερῶν μας, ἀλλ' ἐπάνω εἰς τὸν τάφον τῆς ἐνθυμῆσεώς μας θάλλουν δροσερὰ τὰ ρόδα τῆς ἄλλοτε και κελαδεῖ ἡ ἀηδὼν... Ἡ πνευματικὴ Γαγιά τῶν πρώτων χρόνων μᾶς χαμογελεῖ και διηγεῖται ἀκίχη τόσο ὠραία πράγματα...

**

Ἔργον ὡς τὸ τῆς «Διαπλάσεως», ἔργον μορφώσεως τῶν ψυχῶν και τοῦ πνεύματος τῶν παιδιῶν και τῶν νέων, ἐγὼ θεωρῶ κατ' ἐξοχὴν ἔθνικόν. Βλέπω τὸν σπάρον τὸν ἀγαθὸν νὰ πίπτῃ εἰς τὴν νέαν αὐτὴν γῆν, μετὴν ἐλπίδα φύτρων ζωῆς ἀκμαίας, γενναίας, πλουσίας, και δὲν δύναμαι ἡ εὐελπίς νὰ ἐπαναλάβω πρὸς τοὺς γονεὶς τὸ βαθύτατον ἐκεῖνο τοῦ Γερμανοῦ φιλοσόφου : «Ἀγαπᾶτε τὴν πατρίδα των τέκνων σας. Καὶ ἡ ἀγάπη αὐτὴ ἄς γίγῃ ὁ τίτλος νέας εὐγενείας δι' ὑμᾶς.»

Οἱ λαοὶ μορφώνονται μόνον διὰ τῆς ἀρετῆς τῶν ἀτόμων, και ἡ ἀρετὴ ἔχει ἀνάγκην νὰ σπαρῆ ἐνωρὶς διὰ τὴν ἀνθήσῃ. Τὸ σχολεῖον συμπληρῶνει ὁ οἶκος και τὸν διδάσκαλον ὁ ἐμπνευσμένος συγγραφεὺς, ὁστις ἀνοίγει εἰς τὸν νέον τὰ παράθυρα πρὸς τὴν φύσιν, τὴν ζωὴν και τὴν ἀληθειαν, ὅστις μορφώνει τὴν καρδίαν και τὸν νοῦν του, ὁστις ἀνεπαισθήτως παιδαγωγεῖ και ἀναπτύσσει αὐτόν, ὁστις τὸν διδάσκει τί εἶνε πατρίς, τί εἶνε καθήκον, ποίας ὑποχρεώσεις ἔχει ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον, ὅστις τοῦ ἐμπνέει τὸν ἔρωτα τῆς ἐργασίας, ποῦ κρατύνει τὸν χαρακτήρα

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ

και φαίδρυνει τὸ πνεῦμα ὅστις τοῦ δεικνύει ποῦ εὐρίσκονται αἱ μεγάλαι χαρὰι τῆς ζωῆς και πῶς εἰμπορεῖ, ἐλαφρότερος και φαιδρότερος, πλέον ὑπερήφανος και πλέον χρήσιμος, νὰ διατρέξῃ τὸν στίβον αὐτῆς και νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα νικητῆς μετὴν συναίσθησιν, ὅτι ἐδῶκεν ὅλην του τὴν προσπάθειαν και ὄλην του τὴν δύναμιν διὰ τὸ ἀγαθὸν και διὰ τὸ καλόν, διὰ κάθε τι, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν εὐγενές, ὠραῖον ἢ ὠφέλιμον.

Πόσοι μεγάλοι συγγραφεῖς δὲν ἐφιλοδύξασαν νὰ γίνων οἱ καλλιεργῆται τῶν νέων αὐτῶν ψυχῶν και οἱ προκονηταὶ τῶν ἀγῶνων, τῶν προωρισμένων οὕτω νὰ ἐξυψώσουν τὴν ζωὴν ! Πόσοι μεγάλοι ἐμπνευσμένοι δὲν ἐγέναν μικροὶ ἀπλῶς διὰ νὰ βοηθήσουν τοὺς μικροὺς νὰ γίνων μεγάλοι ! Ὁ Αἰσώπος, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Πλοῦταρχος ἀφήκαν ἀθάνατα ὑποδείγματα εἰς τὴν φιλολογίαν τὴν ἀποτελοῦσαν τὴν χαρὰν

καί τήν ἀπόβλαυσιν τῶν νέων ἡλικιῶν. Ὁ Λαφονταίνος εἰς τὰς ἱστορίας τὰς προωρισμένας διὰ τὰ παιδιά, ἔβαλε συμβολισμὸν βαθύτατον, ὁ ὁποῖος τὰς κάμνει πηγὴν ἀκένωτον ἕδων καὶ διὰ τὴν μετέπειτα βίον. Ὁ Περρὸ ἔφθασε μέχρι τοῦ κλασικισμοῦ διὰ νὰ διηγηθῆ ἀπλᾶ, ἀλλ' ἀληθοῦντα παράμυθια. Ὁ Βίκτωρ Οὐγγὺ ἔθιξε τὰς τρυφερωτέρας χορδὰς τῆς πολυῆχου λύρας του διὰ νὰ νανουρίσῃ τὸν ὕπνον ἢ τὸ ὄνειρον τῶν ἐγγόνων του καὶ τῶν συνομηθῶν των. Ὁ Δίκηνς ἐφεῦρε τὰς συγκινητικωτέρας παιδικὰς ἱστορίας καὶ ἐγράφησαν ποτὲ ἀπὸ συγγραφεῖα καὶ τὰς βαθυτέρας ἀναλύσεις τῆς παιδικῆς ψυχολογίας, διὰ νὰ φέρῃ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη ἢ νὰ ἀναβιάσῃ τὸ δάκρυ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μικρῶν. Ὁ Δε' Ἀμίσις ἐξώρυσεν ἀπὸ

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΩΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

τὴν καρδίαν καὶ τὴν φαντασίαν του θησαυροὺς ὀλοκλήρους διὰ νὰ μαγεύσῃ τοὺς νεοσσούς τῆς ζωῆς καὶ νὰ πλώσῃ πρὸς αὐτῶν σωροὺς ἀπὸ λίθους πολυτίμους με θαυματοειδῆ μαρμαρυγὰς! Ὑπὲρ πάντας δὲ ὁ μέγας Ἄνδρσεν, θελητικῶς ἀφελῆς, βαθύτατα συμβολικὰ καὶ ποιητικώτατα γλυκὺς, εἶρε τὰς ὀρασιότατας ἱστορίας τοῦ κόσμου διὰ νὰ συγκινήσῃ, νὰ ἐξάρῃ καὶ νὰ μαγεύσῃ τὰς φαντασίας καὶ τὰς καρδίας τῶν παιδιῶν.

Δὲν ὑπῆρξεν ἄλλως μέγας ποιητὴς ἢ μέγας συγγραφεὺς, ὁ ὁποῖος δὲν εἰργάσθη εἰς τὴν ζωὴν του με μυστικὴν χαρὰν καὶ ἐμπνευσιν θαλερὰν διὰ τὰς νέας αὐτὰς ψυχὰς, τὰς διανοιογόμενας ὡς οἱ κάλυκες τῶν λουλουδιῶν πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν μέθην τῆς ζωῆς.

Ἄν ἡ «Διάπλασις» δὲν εἴμπορῇ νὰ παρατάξῃ ἐδῶ κατάλογον ἰσχυρῶν τῶν τῶν ἐνδόξων καὶ πολυφῶμων, ἀλλὰ καὶ δὲν ὑπῆρξεν, ἀπὸ τριακονταετίας, Ἕλληνας ποιητὴς ἢ συγγραφεὺς, ἄξιος τοῦ ὀνόματος, ὅστις δὲν ἔφερον εἰς τὰς στήλας τῆς μίαν εὐτυχῆ ἐμπνευσίν του, ἐν ποίημα τρυφερόν, μίαν σελίδα παλλομένην με τὴν πρόθεσιν νὰ γεννήσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων ἑλληνοπαίδων τὸ πρῶτον ρῆγος τῶν πνευματικῶν ἀπολαύσεων καὶ νὰ καταγγάσῃ αὐτὰς, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Κοραῆ, «μὲ τὸν ἥλιον τῆς φαιδρότητος καὶ τῆς χαρᾶς». Τὸ δόγμα τοῦ μεγάλου Χίου, «ὅτι τὰ τέκνα δέον νὰ τραφῶσιν ὑπὸ τὴν σκιάν δένδρου ἀπλοῦ καὶ ἀπονηρέτου», αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ σύνθημα με τὸ ὁποῖον εἰργάσθησαν ἡ «Διάπλασις» καὶ οἱ συνεργάται τῆς ἐπὶ τριακονταετίας, καὶ ὑπὸ τὴν ἐμπνευσίν του ὁποῖου, εἶμαι βέβαιος, θὰ ἐξακολουθήσουν ἀγωνιζόμενοι. Δὲν ἐφύτευσαν ἐν δένδρον ἀπλοῦν καὶ ἀπονήρευτον μόνον. Ἐφύτευσαν ἕνα ὀλόκληρον κήπον δένδρων τοιούτων, καὶ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν σκιάν αὐτῶν, τὴν γλυκεῖαν καὶ παρήγορον καὶ δροσεράν, ἐκάλεσαν τὰ τέκνα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ νὰ ἔλθουν νὰ σκιάσθω, δρέποντα τὰ

εὐχρα ἄνθη καὶ τοὺς λεπτοὺς καρποὺς εὐγενοῦς καὶ ἐπιμελημένης καλλιέργειας.

Ἄν ἤθελα νὰ ἀναφέρω ἐδῶ ὀνόματα, θὰ ἐμνημόνευα ἰδιαίτερος καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ κεφαλῆς ὄλων, διὰ τὴν πλοῦτον καὶ τὴν ποιικιλίαν τῆς παιδικῆς ἐργασίας του, τὸν προσφιλεῖ τῶν πρώτων φιλολογικῶν ἀναγνώσεων μας Αἰμίλιον Βιμαρμένον (τὸν σήμερον οὐχ ἦτον ἀγαπητὸν ἀλλὰ πλεόντερον φεῖ! πλεόν Ἀριστοτέλην Κουρτίδην), τὸν Ἄλ. Κατακουζηνόν, τὸν Ἄλ. Ραγκαζῆν, τὸν Ἀχιλ. Παράσχον, τὸν Δημ. Καμπούρογλου, τὸν Σουρῆν, τὸν Δροσίνην, τὸν Παλαμᾶν, τὸν Πολέμη, τὸν Χ. Ἄντων, τὸν Ν. Παπαδόπουλον, τὸν Π. Φέρμπον, τὸν Γ. Βιζυηνόν, τὸν ποιητὴν τοῦ ἀληθοῦς δράματος τῆς Πιαγιάς, ἐννευσμένης τὴν ἀνάστασιν τοῦ Παλαιολόγου καὶ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, τὴν κ. Σταματίαν Κουρτίδου, τὸν Μαρτινέλλη, τὸν Γρ. Ξενόπουλον, τὸν συγγραφεῖα τὴν «Ἀδελφοῦλαν» ἀφιερώνοντα δὲ ἤδη πολυτίμους δυνάμεις ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῆς «Διαπλάσεως», τὸν Μ. Ἀργυρόπουλον, τὸν Γ. Φακίρη, τὸν Μ. Γιαννουκάκη, τὸν Ἰ. Γιαννοῦκον καὶ τόσους ἄλλους.

Καὶ θὰ εἶχα νὰ ἀπομνημονεύσω κατάλογον ἰσχυρῶν πρὸς ἐκλογικόν, ἂν ἐζήτητον νὰ δώσω καὶ μόνον τὰ κυριώτερα καὶ συχνότερα τῶν ψευδῶν καὶ ὀνομάτων τῶν ἀτελεσθέντων καὶ ἐφημέρων ἐκείνων συνεργατῶν, οἱ ὁποῖοι συνωστίζονται φιλογραμμένοι εἰς τὰς δύο τελευταίας σελίδας τῆς «Διαπλάσεως», ἂν ἐπεχείρουν ν' ἀναφέρω τοὺς ἀνεξαντλήτους Δευτοὺς Ἀστοὺς καὶ Μικροὺς Ροβινσώνας καὶ Ἀνθόλλια τοῦ Ἀργεῶ καὶ Σουσουράδας καὶ Ἰνύματα τοῦ Αἰγαίου καὶ Σμαραγδίνους Νήσους καὶ Λάμπουρας Σαλφείρους καὶ Κορητικῶν Δειμιῶνας καὶ Βυζαντινῶν Ἀηδόνας καὶ Ἀρχαίους Σπαρτιάτας καὶ Σοφοὺς Σολομώντας καὶ Γλυκεῖας Ἑλλάδας καὶ Κορυδαλοὺς τῆς Λέσβου καὶ Ποδάρις Ἀχιλλεῖς, καὶ τόσα ἄλλα ψευδῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐνθυμούμαι τώρα με νοσταλγίαν καὶ συγκίνησιν, ὅτι ἐν παραχωμένον εἰς κάποιον παλαιόν, παλαιότατον φεῖ! τόμον, ἀνήκει καὶ εἰς ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον ἔλαχεν ἀπόψε ἡ τιμὴ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς ἀναμνηστικῆς ταύτης τελετῆς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΝΗΣ

(Σχεδιογράφημα τοῦ κ. Ζ. Φουδά.)

ὄραϊοι καὶ ἀνεπιστρεπτὲι κτερουγίσαντες χρόνοι τῶν μακρινῶν ἐτῶν τῆς ἀφελείας καὶ τῆς ἀμεριμνησίας! Ποσάκις δὲν φυλλομετροῦμεν ἀκόμη καὶ τώρα, μελαγχολικοὶ καὶ ρεμβοί, τὴν «Διάπλασιν» μας! Ποσάκις δὲν ἐγείρονται ἀπὸ τὰς στήλας τῆς καλῆς θαυμαστῆς καὶ δάσης φανταστικῆς, εἰς τὰ ὁποῖα κατοικοῦν μυθικὰ βασιλόπουλα, φοροῦντα τὰ λαμ-

ὄραϊοι καὶ ἀνεπιστρεπτὲι κτερουγίσαντες χρόνοι τῶν μακρινῶν ἐ-

προφανῆ φορέματα τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν χιμαρῶν, καὶ δὲν βλέπομεν αὐτοὺς περιπλανώμενους, ἀκούοντας τὸ γλυκὺ τρετίσμα μιᾶς παντοεινῆς ἀηδόνας ἢ δρέποντας τὰ ἄνθη ἐνὸς ἔαρος φανταστικοῦ! Ποσάκις ἀναγινώσκοντες εἰς τὰ παιδιά μας αὐτὰς ἢ ὁμοίας ἱστορίας μ' ἐκείνας ποὺ ἐδουκάλισαν ἡμᾶς κατὰ τὴν εὐτυχῆ ἐκείνην ἡλικίαν, δὲν ζῶμεν μαζὶ τῶν ἐκ νέου τὰς χαρὰς, τὰς πλάνας, τὰ ὄνειρα, τὰς συγκινήσεις τῆς, τὰς τῶσον βραχείας! Καὶ ποσάκις, ἐνῶ ἐπάνω εἰς χεῖλη ρόδινα ἐπανθεῖ τὸ χαμόγελον, ποὺ φέρει ἢ μόλις ἀφυπνιζομένη νήσις, ἢ ἐνῶ ἀνοίγονται μεγάλα γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ εἰς τὸ πρῶτον θάμβος τῶν εἰκόνων τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης, δὲν αἰσθανόμεθα ἐπάνω εἰς ρυτιδωμένας παρειὰς νὰ ρεῖ γλυκύπικρον τὸ δάκρυ τῆς ἐνθυμῆσεως!

«Διάπλασις» καλὴ, «Διάπλασις» ἀγαθὴ, μᾶς εἶσαι πάντοτε ἀγαπητῆ, ὅχι μόνον διὰ τὰς ἀδόλους χαρὰς ποὺ προσφέρεις εἰς τὸ παρόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς γλυκεῖας ἀναμνήσεις, ποὺ συνίδεσες ἀρρήκτως με τὸ παρελθόν.

Καὶ δὲν εἴμπορῶ καλλίτερα νὰ τερματίσω τὴν πανηγυρικὴν σου αὐτὴν, εἰς τὴν ἐποῖον ἐζήτησα νὰ βάλω τὸ ἀληθινὸν αἰσθημᾶ μου μᾶλλον ἢ ἐποιανδήποτε χάριν, παρὰ ἀπευθυνόμενος ἐξ ὀνόματος σου καὶ ἐξ ὀνόματος τῶν μυριάδων τῶν ἀναγνωστῶν σου, πρὸς τοὺς ποιητὰς, τοὺς λογογράφους, τοὺς τεχνίτας τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου, τοὺς περιστοιχοῦντάς σε ἐδῶ μαζὶ με τοὺς φίλους σου, καὶ λέγων πρὸς αὐτούς:

— Δώσατε τὰ ρόδα καὶ τοὺς ναρκίσους καὶ τοὺς ἰάσμους τῶν ἐμπνεύσεων σας διὰ νὰ στεφανώσωμεν τὰ τέκνα μας, τοὺς νέους ἀγωνιστὰς τῆς ζωῆς. Φέρετε τὰ πολυτιμότερα τῶν ἀρωμάτων καὶ τὰ ἀβρότερα τῶν μύρων σας διὰ τὰς ψυχὰς καὶ τὰς διανοίας των.

Τονίσατε τὰ ἔσρατά σας τὰ γλυκύτερα διὰ νὰ χαιρετίσετε ροδίζουσας τὴν αὐγὴν κάθε νέας γενεᾶς, ὅπως ὁ κορυδαλὸς χαιρετίζει ροδίζουσας τὴν αὐγὴν κάθε νέας ἡμέρας.

Ἡ πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα θὰ εὐωδιάσῃ ὅλη, ὁ ἠθικὸς αἰθὴρ θὰ σελαγίσῃ πλέον καθαρὸς καὶ πλέον ἀγνός, καὶ ὀλόγυρα θὰ χυθοῦν μελωδία ἀβρόχου.

Νηὸς κόσμος ἁμορφος παντοῦ χαρᾶς καὶ καλωσύνης!

Δώσατε τὰς καλλιτέρας στιγμάς καὶ τὰς εὐγενεστέρας ἐξάρσεις καὶ τὰς δροσερωτέρας συλλήψεις σας καὶ διὰ νὰ πλάσετε τὰς ὀραίας, τὰς γενναίας, τὰς ἰδεώδεις γενεὰς, αἱ ὁποῖαι με χαρακτικῆς σφρηλατημένους ὡς τὴν γνήσιον γάλυθα, με διανοίας μεθοδικῆς καὶ φωτεινῆς, με ψυχὰς ὑψηλόφρονος καὶ προσηλωμένας εἰς τὸ ἰδανικόν, θὰ μᾶς δώσουν μίαν Ἑλλάδα νέαν, τὴν Ἑλλάδα τῶν ἐπιμύχθων ἀγῶνων, τῶν συστηματικῶν σχεδίων, τῶν πειθαρχικῶν θαλάγγων, τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐνέργεια, ἐναρμονίως ὡς εἰς ἄτρωτον μέταλλον, θὰ συγκιρνώνται πρὸς τὸ αἰσθημα καὶ τὴν γνῶσιν, τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ αἰσθησιμότης τῶν δυνάμεων — ὅπως ἔλεγεν ὁ Σολωμὸς — θὰ πλάσῃ τοὺς δυνατοὺς καὶ τοὺς ἀγαθοὺς.

Οἱ ποιηταί, οἱ συγγραφεῖς, οἱ τεχνίται τῆς Ἑλλάδος με τοὺς ροθμοὺς τοῦ ὀγιῶς λόγου σας, τὴν μέθην τῶν ἀελλωδῶν στροφῶν σας, τὴν λιτὴν εὐγένειαν τῆς γραμμῆς σας καὶ τὴν ἀνδροποιὴν δυνάμιν των, δώσατέ μας τὴν φαιδρὰν ἀνθησιν μιᾶς νεότητος, ἢ ὁποῖα ν' ἀγαπᾶ, νὰ αἰσθάνεται, νὰ ζῆ, νὰ ἐργάζεται, νὰ νικᾷ!

Δ. ΚΑΡΑΜΑΝΟΣ

ΣΤΗ «ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ»

[Ἐπιγραμμὴ ἀπὸ τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν Τριακονταετηρίδα τῆς «Διαπλάσεως»]

Ὅταν σὲ πρωτογνώρισα — ὦ! τὰ λιγύζωα νεῖατα!
Ἦσαν πρωτόβγαλτα καὶ σὺ, πρωτόβγαλτος κ' ἐγώ.
Κοντὰ-κοντὰ ἀνεβαίναμε τοῦ Λογισμοῦ τὴν στράτα,
Μὲ βῆμα ἐγὼ ἀργοκίνητο, με βῆμα ἐσὺ γοργό.

Ἐγὼ μιὰ λύρα ἀκούρδιστη στὰ χέρια μου κρατοῦσα
Κ' ἔφαγα ναῦρω ἕνα σκοπὸ τραγοῦδι γιὰ νὰ πῶ
Καὶ τῶνοιωσες καὶ μουδωκες τὸν τόνο ποῦ ζητοῦσα,
Καὶ τόνισα τὴ λύρα μου καὶ βροῖκα τὸ σκοπὸ.

Κ' ἔτσι με τοὺς πρωτακούστους καὶ τοὺς δειλοὺς τῆς ἤχους
Ἐπρόβαλαν οἱ στίχοι μου, ἀφτέρωτα πουλιά.
Καὶ σὺ τοὺς καλοδέχτηκες τοὺς πρώτους μου τοὺς στίχους
Καὶ θαρρετὴ τοὺς ἔδωκες φτεροῦγες καὶ λαλιά.

Κι' ὄλο ἀνεβαίναμε μαζὶ τοῦ νοῦ τὰ μονοπάτια
Ὅς τὴ στιγμὴ ποῦ φθάσαμε σὲ τρίστρατο μπροστά.
Τὸν ἴσιο δρόμο πήρες σὺ μ' ὀρθάνοικτα τὰ μάτια,
Καὶ πῆρα δρόμο πλαγινοῦ με μάτια ἐγὼ κλειστά.

Κ' εἶδα καὶ τὴν Πατρίδα μας κοντὰ σου νὰ διαβαίνῃ,
Νὰ σταματᾷ νὰ σὲ φιλεῖ με στόμα γελαστό,
Νὰ ξεφυλλᾷ τοὺς τόμους σου, προσεκτικὰ σκυμμένη,
Καὶ νὰ σοῦ λέῃ με δάκρυα χαρᾶς: Σ' εὐχαριστῶ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΝΗΣ

Η ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ

[Η δουλία του κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΥ]

ΙΣΤΟΡΙΑ ή όποια καταγίνεται να μάς πληροφόρηση περί διαφόρων πραγμάτων, τα όποια δεν μάς ενδιαφέρουν, βεβαίως, ότι τα μεγαλύτερα συμβάντα του κόσμου έγιναν κατά μήνα Μάρτιον. Μάρτιον ήρχισεν ή 'Αγγλική επανάσταση, Μάρτιον ή 'Ελληνική, και ένας ύπομονητικός Γερμανός, βασιανίας επί είκοσι τρία έτη το κεφάλι του, απέδειξεν ότι αι έξ ήμέραι της Δημιουργίας, κατά τας όποιās έγινεν ο κόσμος, ήσαν αι πρώται έξ ήμέραι του Μαρτίου. Υποθέτω, ότι κανείς μας δεν έχει αντίρρησην εις αυτήν την ανακάλυψιν.

Μάρτιον λοιπόν συνέβη αξιοσημείωτον γεγονός και εις την ιδικήν μου ζωήν, — τον Μάρτιον του 1880.

***

Ήρουν τότε μαθητής της πρώτης τάξεως του 'Ελληνικού Σχολείου. Ένα βράδυ επέστρεφα εις το σπίτι μου φέρων τον πρώτον έλεγχον του σχολείου. Ο έλεγχος έλεγεν, ότι εις τα 'Ελληνικά ήμουν ο πρώτος μαθητής της τάξεως, εις τα 'Ορθοκλαστικά έδίδα έλπίδας ότι θα γείνω αρχιδιάκονος, εις την Γεωγραφίαν δεν είχα τον ίσον μου. Είπε ή αλήθεια ότι τον βαθμόν μου εις τα Γαλλικά έκρεπε μάλλον να τον πάρη ή διδασκάλισά μου, ή όποια μου έκαμνε μάθημα εις το σπίτι. 'Αλλ' ή διδασκάλισά μου αυτή ήτο τόσο υπερήφανος, ώστε ο μόνος βαθμός, τον έποιον άνειροπόλει, ήτο ο βαθμός ενός γείτονός μας ύπολογαγού της οικονομίας, ο όποίος θα ήνε τώρα συνταγματάρχης. Εις τα Μαθηματικά, νομίζω δεν ήμην περίφημος. Με παρηγορεί όμως ή ιδέα, ότι αυτή ή ανεπιτηδείότης μου εις τα Μαθηματικά με παρηκολούθησεν έπειτα εις όλην μου την ζωήν.

Υπήρχεν έν τούτοις και έν σκοτεινόν σημείον εις τον έλεγχόν μου. Κάτω από τον τίτλον «διαγωγή» ο διευθυντής έσημείωσεν ιδιοχείρως: «'Αξία παραινέσεων. Έξυλοκόπησεν άδίκως ένα έσωτερικόν συμμαθητήν του.» Ο έλεγχος έλεγεν «άδίκως». Παρακαλώ τους γονείς των μικρών μαθητών να μη πιστεύουν πάντοτε τους έλέγχους. Διά να κρίνετε αυτό το έδικως, αρκεί να σας είπω ότι τόσο άδίκως έξυλοκόπησα τον έσωτερικόν συμμαθητήν μου, ώστε εκείνος, τρέφων πάντοτε ιδιαίτεράν αγάπην προς το έσωτερικόν, ήνε τώρα έσωτερικός εις τας φυλακάς του Παλαιού Στρατώτος.

***

Όπωςδήποτε ο έλεγχος είχεν αυτήν την παρατήρησιν, ή όποια έσκίαζε την χαράν των πρώτων μαθητικών μου επιτυχιών. Η μητέρα μου — τότε έλέγετο μαμά μου — διά να πεισθή και μόνη της περί των προόδων μου, με υπέβαλεν εις εξετάσεις. Της διηγήθη την κάθοδον των 'Ηρακλειδών, μολονότι δεν εύρισκα να ενδιαφέρη ότε έμε ούτε έκείνην διατί κατέβησαν οι εύλογημένοι αυτοί άνθρωποι. Την έβεβαίωσα ότι το ίδού, ίδού και ού δεν περισπώνται άλλα όξύνον-

ται. Της απέδειξα τετραγωνικός ότι ή Τρίπολις κείται ΒΔ του Ναυπλίου. Όταν εισήλθουεν εις τα Μαθηματικά, είδα ότι ή μητέρα μου ήρχισε να μετρά εις τα δάκτυλά της. 'Αφησα κ' εγώ την κλάκα, ήκολούθησα το παράδειγμά της και μετά πολλά κατωρθώσαμεν να συμφωνήσωμεν. Έκτοτε έσχημάτισα την ώφέλιμον πεποιθήσιν, ότι διά τα Μαθηματικά το καλλίτερόν που έχει να κάμη κανείς ήνε να μεταχειρίζεται τα δάκτυλά του.

Όταν εφθάσαμεν εις την διαγωγήν, εγώ έκοκκίνισα, ή μητέρα μου έλαβεν ύφος σοβαρόν. Της διηγήθην πώς έγινεν ή σκηνή. Ο συμμαθητής μου, αυθάδης και προκλητικός, είχε προκαλέση την αγανάκτησιν όλων. Εις μίαν στιγμήν εξάψευος τον έγρονθοκόπησα. Αυτό ήταν.

***

Η μητέρα μου φαίνεται ότι έβασανίσθη όλίγον διά να εύρη το ίσοζύγιον μεταξύ των έποιώνων που έπρεπε ν' άπειυθύνη εις τας μαθητικάς μου προόδους και των παραινέσεων διά την παιδικήν μου ζωηρότητα. Και αφού μου είπεν όλίγα όραία λόγια περί της ύποχρεώσεως, την όποιαν έχει κάθε άνθρωπος να μη χειροδική, μου είπε σοβαρώς:

— Αν έχρη και εις τον άλλον έλεγγον καλούς βαθμούς και δεν δείρης κανένα συμμαθητήν σου, θα σ' έγγραψω εστη «Διάπλασιν των Παιδιών».

Όμολογώ ότι δεν έκατάλαβα καλά-καλά τί έσήμαινεν αυτή ή ύπόσχεσις. Διάπλασις; Τι ήνε αυτή ή Διάπλασις; 'Αλλά το ύφος, με το όποιον διευτυπώθη ή ύπόσχεσις, μ' έπεισεν ότι έπρόκειτο περί προσφορής έξω από τον συνήθη κύκλον των παιδικών δώρων.

***

Έν απόγευμα έλαβα την διαταγήν να φορέσω όχι του σχολείου, αλλά του περιπάτου τα φορέματα. Υπήκουσα χωρίς να έρωτήσω γιατί. Εις τας τέσσαρας, όταν έτελείωσε το μάθημα, ο έπιστάτης με ειδοποίησεν ότι ή μητέρα μου μ' έπερίμενεν εις το γραφείον.

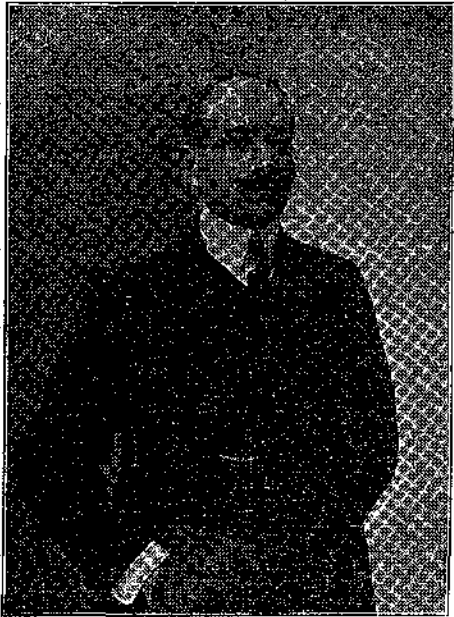
— Πάμε να σ' έγγραψω εις την «Διάπλασιν», μου είπε.

Έξεσκήσαμεν μαζί, σιωπηλοί και έπίσημοι, διεσχίσασμεν άγυίās και ρούχας, και εφθάσαμεν εις την όδον Έρμού,

όπου ήσαν τότε τα γραφεία της «Διαπλάσεως». Έπειτα από μίαν στενήν, σκοτεινήν κλίμακα, εισήλθουεν εις το γραφείον του κ. Παπαδόπουλου. Η μητέρα μου εξέθεσε τον σκοπόν της επίσκεψέως μας.

— Και πώς ονομάζεται ο κύριος; είπεν ο κ. Παπαδόπουλος.

Έγύρισα γύρω μου να ιδώ ποίος ήνε ο κύριος. 'Αλλά κανείς άλλος δεν ύπήρχεν εις το δωμάτιον. Ο κύριος ήμουν εγώ. Έπιθύρισα το όνομά μου με ύφος ανθρώπου, ο όποίος πρόκειται να ξεψυχήση. Έπί τέλους ένεγράφην, και άνοχωρών από το γραφείον της «Διαπλάσεως», έκρατούσα υπό μάλης ένα τόμον του περιοδικού, τον πρώτον τόμον όλόκληρον, και τα έως τότε έκδοθέντα φυλλάδια του δευτέρου, άνοχονών να φθάσω εις το σπίτι και να πείσω εις την άνάγκωσιν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

Την άλλην ήμέραν ή φιλοδοξία μου ήτο να λύσω ένα αίνιγμα. Το αίνιγμα εκείνο ένθυμούμαι ότι έλεγε:

Τρεις με βασιτούν όταν γεννώ
αλήθεια! πρώτον πίνω,
μαύρα τα κάτω τα παιδιά
και πίσω μου τ' άφίνω.

Προφανώς ήτο ή πέννα. Έκαμα μερικά πειράματα διά να βεβαιωθώ. Μία αμφοβόλια μου εγεννήθη μίαν στιγμήν. Το αίνιγμα έλεγε μαύρα παιδιά, ένψ ή πέννα μου έγγρασε μπλέ. 'Αλλ' επί τέλους έσκέφθην ότι το χρώμα των παιδιών δεν ένδιαφέρει και άπεφάσισα να στείλω την λύσιν.

Έχρειάζετο όμως και ένα ψευδώνυμον. Αυτό ήτο εργασία άκόμη δυσκολωτέρα. Δειλά δειλά έζήτησα να συγκληθώ οικογενειακόν συμβούλιον διά να εύρεθώ το κατάλληλον ψευδώνυμον. 'Αλλά ή μητέρα μου έδήλωσε ρητώς:

— Θα το εύρης μόνος σου και πριν το στείλης θα μου το πής.

Είκοσι τέσσαρας ώρας έβασάνισα το κεφάλι μου, ένψ εις το μεταξύ ή Γαλλίς διδασκάλισά μου μου υπέβαλε τα όνόματα όλων των Βασιλέων της Γαλλίας από του Ούγου Καπέτου μέχρι του καρατομηθέντος Λουδοβίκου ΙΣ'. Έπί τέλους το πρωί έξύπνησα με μίαν έμπνευσιν. Το ψευδώνυμον είχεν εύρεθώ, «'Ελλην του 'Ολύμπου», ένεκρίθη από την μητέρα μου και έστάλη μαζί με την λύσιν εις την «Διάπλασιν».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΑΣ

Αρχισυντάκτης της Διαπλάσεως κατά την Α' Περίοδον.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ίδρυτής και Διευθυντής της «Διαπλάσεως των Παιδιών».

Φωτ. Ε. Σαυτοπούλου

Και το Σάββατον το βράδυ ο διανομεύς μου έφερε την δόξαν. Η ζωή δεν ήνε γεμάτη θλίψεις και πικρίας όπως ισχυρίζονται άχαρίστως οι άνθρωποι. Έχει και χαράς και απολαύσεις. 'Αλλά — βεβαιώθητε — καμία χαρά της ζωής μου δεν θα είμπορ ή ίσως να παραβληθ ή προς την χαράν την όποιαν έδοκίμασε το παιδάκι των έννεα έτών, την στιγμήν που έκαμάρωσε ύπερηφάνως το όνομά του μέσα εις τα όνόματα των άλλων, τυπωμέ-

νον με μικρά μαύρα γράμματα.

***

Όταν οι σχόντες την πρωτοβουλίαν αυτής της ώραιάς και εύγνώμονος έορτής μου έκαμαν την τιμήν να αποταθούν και εις έμε να λάβω μέρος, έσυρα από την βιβλιοθήκην μου τον πρώτον τόμον της «Διαπλάσεως». Κιτρισιμένος από τον καιρόν, με τα φύλλα του θαμπά και άπεσκληρωμένα, ήλθεν έν τούτοις να μου όμιλήση διά τα όραία περασμένα, δια την ηλικίαν της χαράς και της άμεριμνησίας.

Τον εξεφύλλισα με συγχύνησιν. Πόσοι νεκροί μέσα εις αυτά τα τριάντα χρόνια! 'Αλλά και πόσοι μεταβολαι εις το διάστημα αυτό! Ανακαλύπτω π. χ. ότι ο πρώτος λύτης του πρώτου αίνιγματος της «Διαπλάσεως» ήνε ο κ. Παναγ. Πετρίδης, νυν βουλευτής Κορινθίας, καταγινόμενος τώρα να λύη τα δύσκολα αίνιγματα της πολιτικής της επαρχίας του. Και διαβάζω εις το δεύτερον φυλλάδιον, ότι έστει-

λαν έμμέτρως τας λύσεις των ο κ. Ι. Δ. Ράλλης, νυν βουλευτής Μεγαρίδος, και ο κ. Ι. Μαρτίνο, εφημέριος των 'Αγ. Θεοδώρων, ο όποίος δεν ήνε άλλος από τον νυν Σεβασμιώτατον Μαρτίνον αρχιεπίσκοπον Γόρτυνος.

Ταυτόχρονας στέλλει έμμέτρως από την Σύρον τας λύσεις όλων των αίνιγμάτων ο φίλος κ. Α. Μάτσης, ο τρυφερός μετα-

φραστής του Στεκέττι. Και άλλοι λύται της ίδιας έποχής, ήνε ο άγαπητός τώρα συνάδελφος κ. Τάκης Δαραλέης, ο νυν σοβαρός τμηματάρχης της Γεωργίας κ. Περ. Μαζαράκης, ο σημερον δικαστής κ. Ξενοφ. Στελλάκης, άλλος αγαπητός συνάδελφος ο κ. Ν. Λάσκαρης, και ο κ. Χαλκοκονδύλης διευθυντής τώρα της «Νέας Ημέρας» της Τεργέστης. Ο επίσης αγαπητός συνάδελφος κ. Γρ. Ξενοπούλος από την «Διάπλασιν» άρχισεν ως λύτης.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Αρχισυντάκτης της Διαπλάσεως κατά την Β' Περίοδον.

Και μεταξύ των συνδρομητριών εύρισκω: τας δεσποινίδας Κολιάτσου, των οποίων ή μία τώρα εινε κυρία Τομπάζη και ή άλλη κυρία 'Αντωνοπούλου' την δεσποινίδα 'Ιουλιαν Στεφ. Καραθεοδωρή, νυν κυρίαν Γεωργίου Στρέιτ, ή οποία και έβραβεύθη εις τον διαγωνισμὸν τοῦ 1889 και έτυχε δημοσιεύσεως τῆς εικόνας τῆς' τὴν δεσποινίδα Μαρίαν Δ. Κορομηλά, νυν κυρίαν Σηράτου, ή οποία επίσης διεκρίθη με τὸ ψευδώνυμον «Πέννα Ποιητοῦ» τὴν δεσποινίδα Αὔραν Δρακοπούλου, νυν κυρίαν Σπ. Θεοδοροπούλου, ή οποία έβραβεύθη και αὐτή ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «'Εσπερία Αὔρα». Τὸ περιεργότερον δὲ

εἶπε δτι εἰς τὸν ἴδιον διαγωνισμὸν έβραβεύθη και ὁ κ. Σ. Θεοδορόπουλος, ἐπιλαχὼν ὁμῶς τῆς ἡδῆ συζύγου.

Μία γενεά έπέρασαν ἔκτοτε. Μία γενεά, τὴν ὁποίαν έθρεψε με τὴν ὠραίαν πνευματικὴν τῆς τροφῆν ή «Διάπλασις». Εἰς τὴν «Διάπλασιν» έγραφα πρώτην φοράν και εἶδα δημοσιευμένον τὸ ὄνομά μου. Έκτοτε γράφω. "Αν ὑπάρχη δικαιοσύνη ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ κ. Παπαδόπουλος θά δώσῃ μίαν ἡμέραν λόγον τῶν πράξεών του και τῶν ἰδικῶν μου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΒΥΜΑΤΩΝ

[Αλληγέλη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν Τριακονταετηρίδα τῆς «Διαπλάσεως».]

Εγώμαι τοῦ βοριά παιδί, τῆς τρικυμίας κόρη,
Τὰ φύκια ἔχω λουλούδια μου,
Κοράλλια ἔχω στολίδια μου.
Βασίλειό μου, τ' ἀθεμέλιωτα τὰ ὄρη
τῶν ὠκεανῶν.

Ἐπάνω σι' ἀγερόπλαστά μου τ' ἄτια
Πετῶ κατὰ τὰ μανισμένα πλάτια
Και τραγουδῶ μέσ' στή βοή και στὸν καπνόν,
Κι' ὁ αὐτῆς στοῦ τραγουδι μου χλωμιάζει
γιατί σὰν μοιρολόγι μουάζει.

Εἶμαι ἡ Νεράιδα ἡ ἄπιστη και πλάνα.
Μὲ τὰ τραγούδια μου τὰ σιγανὰ
Καὶ μετὰ τὰ μάτια μου τὰ γαλανὰ
Μαγεύω τὸ ναυτόπουλο και λησμονεῖ τὴ μάνα,
Τὴ μάνα του τὴν πικραμένη
Κι' ἀφίνει τὴν ἀγάπη του για μένα,
Για μένανε τὴ νύφη του τὴν ἀφρογεννημένη,
Και πιά δὲν ἐπιστρέφει ἀπὸ τὰ ξένα.

Ὁ μέγας εἶμαι και βαθὺς ἀνασασμὸς
Τοῦ ἀπεράντου Ὠκεανοῦ,
Και σὰν ἀτέλειωτος μουρμουρισμὸς
Ξεπνέω σιὰ πόδια τοῦ κρημοῦ.

Εἶμ' ἀρχαιότερο κι' ἀπὸ τὴ σφαῖρα.
Ἐτρέχα σιὰ προαιώνια σκόπη,
Και τῆς Δημιουργίας τὴν ἡμέρα
Ἐγὼ τὴν ἐχαιρέτιστα τὴν πρώτη.
Κ' ἡ ὠρα ἐκείνη ἡ μυστικὴ για πάντα θὲ νὰ μένη
Στὸ μέτωπό μου τ' ἀφθαρτο ζωγραφισμένη.

Ὅταν παλεύω μετὸν ἀγριο βοριά
Και τρέμει στή μανία μου κάθε στεριά
Κ' ἡ θάλασσα βρυχάται και φρυάττει,
Τὸ πνεῦμα μεγαλόνεται και ἀναπλάττει
Ἐλευθερίας ὑπεριότης τὴν εἰκόνα.
Γιατί 'μαι ἐλεύθερο μέσ' στὸν αἰῶνα,
Κ' ἔρχεται μέρα
Ποῦ μέσα μου θεὰ χωνέψ' ἡ σφαῖρα
Και θέν' ἀπλώνεται πέρα και πέρα
Ἐλεύθερη και δίχως ἀκρογιάλι
Μιά θάλασσα μεγάλη.

Μὲ τοὺς ζεφύρους τῆς γαλήνης
Παίζω και λάμπω
Στὸν ἀσημένιο κάμπο
Μὲ τίς ἀκτίνες τῆς σελήνης
Κλωθῶ ἔσκλωθω
Μέσα στοῦ δίκτυ μου τὸ μαγικό
Κάθε παλμὸ και πόθο
Κάθε ὄνειρό σας μυστικό,
Ὀυράνιες τοῦ ἔρωτος ἐκστάσεις,
Λαχτάρες πρὸς τὰ εἰδῶλα εὐδαιμονίας πάσης,
Τὴν αἰωνία νοσταλγία
Και τοῦ ἀπείρου τὴ μαγεία.

Εἶμαι τὸ κύμα τὸ ἱερὸ και ἀπὸ τὸ περιγιάλι
Τῆς Ἱστορίας ἔρχομαι. Και σύνομαι ἀγάλι
Στὴν δοξασιμένη ἀμμουδιά
Ποῦ παίζουν εὐρωστα παιδιά.
Στὴν ἀγκαλιά μου τὰ χορεύω
Μὲ τοὺς ἀφρούς μου τὰ χαϊδεύω.
Τὰ σώματα μεστῶνα
Μὲ τ' ἄλμυρά μου τὰ ραντίσματα
Και τίς καρδιές ἀντρειώνω
Μέσ' στῆς ὀργῆς μου τ' ἄγρια κολίματα
Μέσ' στὸν τεράστιον για τὴν ζωὴν ἀγῶνα
Ἐγώμαι τῶν κυμάτων ἡ κορῶνα!
Και μουρμουρίζω σιὰ παιδιά
Για ἓνα φλογερὸν αἶμα
Και τὰ ποτίζ' ὡς στὴν καρδιά
Μὲ μιὰ λαχτάρα, μιὰ λατρεία
Στὴ δόξα και σιὰ μεγαλεῖα!

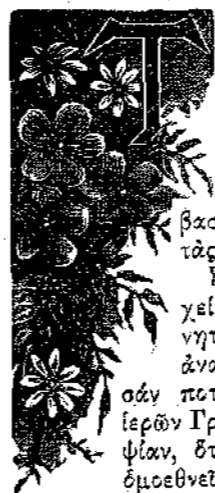
Γιατί ἔρχομ' ἀπ' τὴν Τένεδο και τῶν Ψαρῶν τοὺς βράχους
Περήφανο και μ' αἶμα και φωτιὰ γεμάτο.
Κι' ἀπ' τὰ παιδιά ποῦ παίζουνε μαζί μου ἐγὼ πλάττω
τρανοὺς θαλασσομάχους.
Γιατί 'μαι ἡγὼ μεγάλης Ἱστορίας
Κι' ὁ φλοισβὸς μου ψαλμὸς ἀθανασίας.

Αὐτὰ μοῦ λέν τὰ κύματα κι' ὅταν βογγοῦν κι' ἀφρίζουν
Διωγμέν' ἀπ' τὴ νοτιὰ,
Κ' ὅταν στοὺς βράχους σύρονται και κρυφομουρμουρίζουν
Μιὰν ἡσυχὴ νυκτιὰ.

Α. ΠΡΟΒΒΛΑΓΓΙΟΣ

ΚΑΤΙ ΣΧΕΤΙΚΟΝ

[Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. ΧΑΡ. ΑΝΝΙΝΟΥ]

Ὁ καιρὸς ἐκείνω, —λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, —προσηνέχθη τῷ Ἰησοῦ παιδί, ἕνα τὰς χεῖρας ἐπιθή αὐτοῖς και προσεύχεται. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς, ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν: Ἄφετε τὰ παιδιά και μὴ κωλύετε αὐτὰ ἔλθειν πρὸς με' τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν και ἐπιθεῖτε αὐτοῖς τὰς χεῖρας ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.»

Ποῖας ὠρισμένως εὐχὰς ἐξέφεραν τὰ χεῖλη τοῦ Θεανθρώπου κατὰ τὴν συγκινητικὴν ἐκείνην σκηνὴν τῆς εὐλογίας, δὲν ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστῆς, οὐδ' ἐφφρόνισάν ποτε νὰ ἐξηγήσωσιν οἱ σχολιασταὶ τῶν ἱερῶν Γραφῶν. Ἐν τούτοις ἐγὼ ἔχω τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ὁ Σωτὴρ ἠρόχηθη εἰς τοὺς μικροὺς ὁμοθεεῖς του, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ν' ἀξιωθοῦν ἡμέραν τινα νὰ γίνουν και αὐτοὶ συνδρομηταὶ τῆς Διαπλάσεως.

Ἄλλ' ἂν τὸ τοιοῦτο δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξακριβωθῇ, εἶνε ὅμως ἀναμφίβολον, ὅτι ἡ ἀγάπη πρὸς τὰ παιδιά, ἡ κληροδοτηθεῖσα εἰς τὰς γενεὰς διὰ τῶν καλοκαγαθῶν ἐκείνων ρημάτων τοῦ Ἰησοῦ και διὰ τοῦ πνεύματος ἐν γένει και τῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἐνέπνευσε κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὴν ἐπωφελῆ και φιλόδοστορον μέριμναν ὑπὲρ τῆς μερφώσεως τῆς παιδικῆς ψυχῆς, και ἐπροκάλεσε τὴν ἐκδοσιν τῶν παιδαγωγικῶν βιβλίων και περιοδικῶν συγγραμμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καταλέγεται και τὸ ἀριστόν και ὠφελιμώτατον τῶν ἐμφανισθέντων εἰς τὴν χώραν μας, ἡ καλὴ «Διάπλασις τῶν Παιδίων», τῆς ὁποίας τὴν τριακονταετηρίδα σήμερον πανηγυρίζομεν.

Θλίβομαι μεγάλως, διότι εἰς τὴν σεμνὴν ταύτην και εὐφρόσυνον ἐορτὴν δὲν δύναμαι νὰ προσέλθω ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ συνδρομητοῦ τῆς Διαπλάσεως, οὔτε προσφάτως, οὔτε κὰν εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ἀποστρατευθέντος. Κατὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἡ ηλικία θά μοῦ ἐπέτρεπε τὸ πολῦτιμον αὐτὸ δικαίωμα, ἡ Διάπλασις δὲν εἶχεν ἀκόμη γεννηθῆ. Κατὰ τοὺς μαθητικὸς καιροὺς ἐμοῦ και τῶν ὁμηλικῶν μου, τὰ μόνα «ὄργανα» εἰς τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀνατεθειμένα τὰ παιδαγωγικὰ χρέη, ἦσαν ἡ ἐρατεινὴ ρίγα τοῦ διδασκάλου και ὁ λιγυρὸς βούρδουλας. Αὐτὰ τὰ δύο διέπλυνον τὰ τρυφερά μας χέρια ἰδίως, κατὰ τρόπον τὸν ὅποιον θά ἐξήλειον ὅλοι οἱ Κραθβαρίζαι οἱ καταγιγόμενοι εἰς τὴν ἐπικερδῆ βιομηχανίαν τῆς παραμορφώσεως τῶν ἀκρων. Ἡ ράβδος τοῦ διδασκάλου ἦτο τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, τὸ ὅποιον ἔμωσ, ὅπως και εἰς τὴν Ἐδέμ, εἶχεν ὡς συνθητέστερον ἀποτέλεσμα ὄχι τὴν εὐπειθειαν, ἀλλὰ τὴν παρακοὴν και τὴν ἀπίθειαν. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἴσχυε τὸ περιβόητον δόγμα, ὅτι τὸ ξύλον ἐβγήκεν ἀπὸ τῶν Παράδεισον, και τὸ δόγμα τοῦτο ὑπεστηρίζετο μετὰ ζήλον Τορκουεμάδα ὄχι μόνον ὑπὸ τῆς Παιδαγωγικῆς,

ἀλλὰ και ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας. Τὸ παραδεχόμεθα ἐξ ἀνάγκης: πλὴν ἂν τὸ ξύλον ἐβγήκεν ἀπὸ τῶν Παράδεισον, εἶμαι βέβαιος ὅτι ἐμβήκεν εἰς τὴν Κόλασιν ὁ πρῶτος διδάσκαλος, ὅστις τὸ μετεχειρίσθη εἰς τὸ σχολεῖον του.

Ὅχι ἦττον, ἂν δὲν ἠτύχησα νὰ χρηματίσω ποτὲ συνδρομητῆς τῆς Διαπλάσεως, ἔλαθα κὰν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ παρακολουθῆσω ἐκ τοῦ οὐνεγγυς τὴν ὠφέλιμον αὐτῆς ἐπίδρασιν εἰς τὸν νοῦν και τὴν ψυχὴν τῶν τέκνων μου. Ἡσθάνομην ὡς γονεὺς ἐξ ἀντανάκλασεως και ἐδοκίμαζα και ἐγὼ τὴν χαρὰν τῶν ὄτε ἐλάμβαναν καθ' ἐβδομάδα τὸ ἀναμενόμενον τόσον ἐναγωνίως τεύχος, και τὸ ἐφυλλομέτρον, και ἐθαύμαζαν τὰς εἰκόνας του και ἐδιόβαζαν μετὰ ἡδονῆν τὰ τερπνὰ του διηγήματα, και ἀπεστήθιζαν τὰ ποιηματάκια του, και ἐφαιδρόνοντο μετὰ τὸ Παιδικόν του Πνεῦμα. Καὶ συνεμερίζομην τὴν ἀθῶαν τῶν ἀγαλλιασιν ὁσάκις ἐκάλουν εἰς ἐπικουρίαν και τὴν ἰδικὴν μου πείραν και μάθησιν περὶ τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τῆς τελευταίας σελίδος, κατεγινόμεν δὲ και ἐγὼ μαζί τῶν νὰ λύω αἰνίγματα και λεξιγράφους, ἐγὼ ὅστις δὲν κατέγεινά ποτε εἰς τὴν ζωὴν μου νὰ λύσω οὔτε τὸ αἰνίγμα περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, οὔτε κὰν τὸ αἰνίγμα περὶ τῆς ἀσφαλτοστρώσεως τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου. Ἴσως θά ἡδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ ἀνησυχίαν τινα τὸ τελευταῖος ἐγκαινισθέν σύστημα τῆς ἀλληλογραφίας τῶν μικρῶν μετὰ τοῦ προσφιλῶς τῶν περιοδικῶν, ἀλληλογραφίας τῆς ὁποίας τὴν πύκνωσιν και τὴν ἐπέκτασιν γνωρίζουν καλῶς τὰ χαρτοπωλεῖα τῶν συνοικιῶν ἔσον και τὰ πατρικὰ βαλάντια. Θά ἡδύνατο ἐκ τῆς τῶν ταῦτῆς περὶ τὸ συγγράφειν προπαιδείας νὰ γεννηθοῦν εὐλογοὶ φόβοι περὶ ἐνδεχομένης εἰς τὸ μέλλον ὑπερπαραγωγῆς νεαρῶν συγγραφέων, τῆς ὁποίας εἶνε ἡδῆ αἰσθητὰ μερικὰ ἀνησυχητικὰ συμπτώματα. Ἀλλὰ και τοῦτο δὲν πειράζει: διότι τὸ κάτω κάτω, ἀφοῦ δὲν κατωρθώσαμεν ἔως τώρα οἱ νεώτεροι ν' ἀνδραγαθήσωμεν μετὰ τὸ πάλλα, ὡς προσπαθήσωμεν τοῦλάχιστον νὰ δοξασθῶμεν μετὰ τὸ πέννα.

Εἶχα δὲ ἅμα τὴν τιμὴν και τὴν εὐχαρίστησιν νὰ χρηματίσω ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων συνεργάτης εἰς τὴν Διάπλασιν, παρακολουθῆσας τὴν σταδιοδρομίαν της ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτῆς ἀσταθῶν βημάτων μέχρι τῆς σήμερον, ὅτε ἐμεγάλωσε και ἐῤῥωστεῖ και παρουσιάζεται πλέον ὡς κυρία συγκροτημένη, συμπληρώσασα τὸ τριακοστὸν αὐτῆς ἔτος, και δέχεται ἐπὶ τοῦτῳ τὰ συγχαρητήρια τῶν πολυπληθῶν αὐτῆς φίλων. Μοναδικὸν τῷ ὄντι τὸ φαινόμενον, διότι εἶνε βεβαίως ἡ μόνη κυρία εἰς τὸν κόσμον ἣτις ἔχει τὸ ἡρωικὸν θάρρος νὰ κηρύττῃ στεντορεῖα τῆ φωνῆ, ὅτι συνεπλήρωσε τὸ φοδερὸν στάδιον τῆς τριακονταετηρίδος ἀπὸ τῆς γεννήσεώς της. Καθότι τὸ τριακοστὸν ἔτος εἶνε ἐποχὴ κλιμακτικῆ, ὡς λέγουσιν οἱ φυσιολόγοι, διὰ πᾶν θῆλυ, δύσκολα δὲ ἀποφασίζει πᾶσα γυνὴ νὰ κάμψῃ τὸ τρομερὸν αὐτὸ ἀκρωτήριο. Σιωδαίνει εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, ὡς λέγει κάποιος πνευματώδης συγγραφεὺς, ὅτι συμβαίνει και εἰς τὸ πικέτον: εἰς τὰ πρό-

ΧΑΡ. ΑΝΝΙΝΟΣ

θώρα της τριακοντάδος ή γυνή μετρεί διαρκώς 29... 29... 29... 29..., έως ότου μετρή των ημερών, θέλουσα και μή, πηδᾷ ἀπὸ τὸ 29 εἰς τὸ 60.

Ἀφοῦ δὲ διήγνησε τὸ πρῶτον τοῦτο καὶ ἀκανθωδέστερον στάδιον, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ διαδράμῃ μετὰ τὸ αὐτὸ σθένος καὶ τὴν αὐτὴν θαλερότητα καὶ δευτερον καὶ τρίτον παρόμοιον, συνάξουσα ὑπὸ τὰς πτέρυγας της τὰς νεοσσίδας τῶν γενεῶν καὶ παρέχουσα αὐταῖς τροφήν ρωστικὴν καὶ ἐποικοδομητικὴν τοῦ πνεύματος. Ἄν εἴνα δὲ ἀληθές, ὡς ἰσχυρίζομεθα, ὅτι ἐκληρονομήσαμεν ἡμεῖς οἱ ἐπίγονοι πάσας τὰς ιδιότητες καὶ τὰς τάσεις, ἀγαθὰς τε καὶ πονηρὰς, τῶν παλαιῶν προγόνων, ἢ πληθὺς τῶν συνδρομητικῶν της Διαπλάσεως θὰ εἶνε διηγεκῶς ἀπειράριθμος μεταξὺ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πάσης ἐποχῆς, ἀφοῦ, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ρητόν: Ἕλληνες ἀεὶ παῖδες εἰσι.

Μοῦ ἔρχεται μάλιστα μία σκέψις εἰς τὸν νοῦν αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ὅτι ἡ καλὴ «Διάπλασις», ἔχουσα εἰς τὴν διάθεσιν της αὐτὸ τὸ μέγα καὶ ἰδιάζον ἔθιμογικὸν κεφάλαιον, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπεκταίνῃ τὴν ἐνεργητικὴν της δρασιν καὶ εἰς τὰς ἄλλας, τὰς τραχυτέρας ἡλικίας. Ἐν

πάσῃ περιπτώσει ὑπάρχει τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονός ὅτι διὰ λόγους φυσιολογικούς, ὁ ἄνθρωπος ὅταν φθάσῃ εἰς σημεῖόν τι της προεδηκυίας ἡλικίας, ἐπανέρχεται εἰς τὴν διανοητικὴν κατάστασιν τῶν νηπιακῶν χρόνων. Ἐὰν ἠδύνατο λοιπὸν ἡ «Διάπλασις» νὰ περιλάβῃ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν της καὶ αὐτὴν τὴν πολυάριθμον τάξιν, καὶ νὰ μεριμνᾷ φιλοστόργως μετὰ ἀναγνώσματα κατὰλληλα διὰ πολὺ μικρὰ παιδιὰ καὶ διὰ πολὺ ἡλικιωμένους πρεσβύτας, περὶ της διανοητικῆς μορφώσεως καὶ ψυχαγωγίας καὶ τῶν παίδων καὶ τῶν κλιμακιδίων. Ἐὰν ἐπέφερε τοιοῦτοτρόπως ποθητὴν ἰσορροπίαν εἰς πολλοὺς γενηρακότας καὶ συγκλονισμένους ἔγκεφάλους, πραίνουσα τὰς ἐπαναστατικὰς αὐτῶν ἐξάψεις καὶ διαλύουσα τὰ ἐνόπνια τῶν συνωμοσιῶν καὶ τῶν ἐθνοσυνελεύσεων.

Ἄλλὰ τὸ σχέδιον τοῦτο διανοοῦμαι νὰ εἰσαγάγω πρὸς εὐρείαν συζήτησιν εἰς τὴν προσεχῶς θεία συνάσει καταρτισθησομένην Γερουσίαν, εἰς τὴν ὅποιαν νομίζω ὅτι ἔχω καὶ ἐγὼ ὄλα τὰ προσόντα νὰ εἰσέλθω.

X. ANNINDE

ΠΑΙΔΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

[Ἀπηγγέλθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν Τριακονταετηρίδα της «Διαπλάσεως».]

Τώρα ποῦ μὲς στὸν «Παρνασσόν» λαμπρῶς πανηγυρίζει Τῶν «Παίδων ἢ Διαπλάσις» καὶ ὁ νοῦς πολλῶν γυρίζει Στὴν ἡλικία τῆ μικρῆ, ποῦπαίζαν τοὺς διαβόλους, Τὰ κῶστα, τὸν ἀγαγιότη, τοὺς κλέφταις καὶ τοὺς σβόλους [Ἄν καὶ τοὺς κλέφταις κάποτε πολλοὶ τοὺς παίζουσαν πάλι καὶ σὺν γενοῦν μεγάλοι].

Τώρα καὶ ἐγὼ ποῦ γέρασα Καὶ τῆ ζωῆ μου πέρασα Με στίγων πακτωλὸν Καὶ λύραις μ' ὑψιλόν.

Τώρα ποῦ ξεμογράθηκα καὶ εἶμαι παπποῦς μ' ἐγγόνια, Πῶς τὰ θυμοῦμαι τὰ μικρὰ, τὰ παιδικὰ μου χρόνια!

Πῶς ἠθέλα νὰ σὰς ἰδῶ Πρῶτοί μου φίλοι παιδικοί, Ἄλλοι σκορπίστηκαν ἔδῳ Κι ἄλλοι σκορπίστηκαν ἐκεῖ.

Ποῦς ἴπιστευε πῶς ὁ καιρὸς γιὰ πάντα θὰ μὰς ἔχωριζε Κι ἕνας τὸν ἄλλο σύντροφο μὰ ἕμερα δὲν θὰ γνῶριζε; Ἄλλοι παρῖδα νοσταλγοῦν σὲ μαύρη ξενιτιά Κι ἄλλοι κοιμοῦνται ξένοιαστοὶ τοῦ τάφου τὴν ἱτιά.

Καμπόσοι βασανίζονται πῶς νὰ καταπατήσουν

Τὴν γῆν τῶν Ἀθηναίων,

Κι ἔκείνοι γέννησαν παιδιὰ, ποῦ θὰ κληρονομήσουν Ψώρα καὶ τῶν γονέων.

Ὅλοι οἱ μικροὶ «μεγάλωσαν καὶ» ἄσπρισαν μαῦρα φρύδια, Βλέπω τοὺς δρόμους, ποῦπαίζαν τόσα τραεῖα παικιδία, Τοὺς κήπους, ποῦ πρασίνιζε χρυσοῦν ἐλπίδων τάπη, Καὶ γελαστοὶ ξεφύλλιζαν τὰ ρόδα της ἀγάπης.

Ὅλαις της μικραῖς φωλιαῖς των τώρα της κυτῶ σωρούς, Κι ἄλλαξαν με τοὺς καιροὺς Γειτονιαῖς καλῆς καὶ τόποι, Ὅπου παίζαμε τὸ τόπι.

Ἔγιναν μεγάλοι δρόμοι τὰ στενά τὰ μονοπάτια, Γρεμιστήσαν ἢ καλύβιας κ' ἐκτισθήσανε παλάτια, Τριγυρνᾶ στὴς γειτονιαῖς, Ὅλο ῥίγγον, ὄλο σκάβουν,

Γκὰπ καὶ γκούπ ἢ σκεπαρνιαῖς Τῆς ἐνθύμησός μας θάβουν.

Νὰ τὸ Σχολεῖο τὸ πρῶτο, τοῦ πάλαι Θεοφίλου, Γραμματοδιδασκάλου τὰ μάλιστα στομάλου Με φαλακρὸ κεφάλι Καὶ ξεβαμμένο σάλι.

Τὶ δάσκαλος ἀλήθεια... Τὸν ἔλεγαν Γεωργιάκη, Μὰ φαίνεται μὲ ἕμερα πῶς τοῦστριψε ἕλιγάκι, Κι ἔσπουδάσε με πᾶθος καὶ με παροξυσμόν, Νὰ βρῆ καὶ αὐτὸς τοῦ κύκλου τὸν τετραγωνισμόν.

Νὰ τὸ Σχολεῖο ποῦ μάθαμε τόσα καὶ τόσα πράγματα Κι ὄλοι μὰς ἐφορετώσαμε στὸν πετεινὸ τὰ γράμματα. Μὰ νὰ καὶ αὐτό, ποῦ μὴ φορὰ ἔχωράτενε στὴ σκάλα Ὁ δάσκαλος ὁ σοβαρὸς μαζί με τὴν δασκάλα.

Νάτο τὸ σπῆτι, ποῦφαγα παραπολὺ πεπόνι

Καὶ μ' ἔσφιξαν οἱ πόνοι,

Κι ἡ μάμμη μου με ἔκτισε σιναμύκη καὶ μᾶνα Κι ἕνας γιατρός της ἔσυστησε τὴν ἱεκακουάνα.

Νὰ καὶ τὸ σπῆτι, βρὲ παιδιὰ,

Ποῦ μὰ πανσέληνη βραδῶν

Πρῶτος νταῖς μοῦ κάπνισε νὰ βγῶ της γειτονιάς μου, Καὶ παρ' ὀλίγον ἔλειψε νὰ φάω της χρονιάς μου.

Νάτο τὸ σπῆτι με τὰ δῶδ τὰ δένδρα τὰ μεγάλα, Ποῦ τοὺς γειτόνους ἔπειραξε με τὸσσους χωρατάδες, Καὶ μὴ φορὰ μ' ἐπείραξε τὸ κατοικισιο γάλα, Γιατὶ πολλὸ τὸ νόθευαν καὶ οἱ τότε γαλατάδες.

Νὰ καὶ αὐτό... πῶς τὸ θυμοῦμαι... μὴ βραδεία της Τυρηνῆς ἔντυσαν ἐμένα μόνο Στρατιωτὴ Μακεδόνα,

Καὶ μ' ἐπήγαγε σὲ φίλους καὶ καμπόσσους συγγενεῖς, Κι ἔκαμάρωσαν τὸ κράνος, τὸ χρυσὸ πουνκάμιό μου,

Κι εἶπαν ὄλοι: τὸ χρυσὸ μου!

Εἶχανε χορὸ μεγάλο, καὶ κυρίαῖς μερικαῖς Ἄρκετὰ ρομαντικαῖς Τραγουδοῦσαν με κιθάρα καὶ πολλὰ παθητικὰ

«Εἰς τὸ ρεῦμα της ζωῆς μου» καὶ ἄλλα τέτοια τραγικά. Καὶ σὺν ἄρχισε τ' ἀσπέρει της αὐγούλας νὰ προβάλλη, Μὰς ἐβγάλανε σταφίδες καὶ χαλβὰ με σιμιγδάλι.

Νάτο τὸ σπῆτι τὸ παλιὸ με της διπλαῖς ἀμπάρας, Ποῦ τὰ κορίτσια ἔμαζα καὶ ἐπαίζα της κοιμπάρας. Μὰ νὰ καὶ αὐτὸ ποῦ πιάστηκε με τὴν νοκοκυρά, Κι ἔκσινο τῆλο, ποῦβγάλα καὶ ἐγὼ τὴν ἰλαρά, Κι ὀλίγου δεῖν νὰ μ' ἔστεινε, νὰ πέθαινα, νὰ ἔλυτονα, Καὶ νὰ μὴν ἔκανα παιδιὰ, τὴν Ἕλλη καὶ τὸν Κρίτωνα,

Καὶ τὴν Μυρτώ καὶ τῆλλα ὄδα, ποῦτραγαν ὀτὰ Σχολεῖα Καὶ κάθε τόσο δυοτυχῶς μου ἔγυρευαν βιβλία.

Πῶς τὰ θυμοῦμαι τὰ παλιὰ, τὰ χρόνια ποῦ περάσανε, Τοὺς φίλους μου τοὺς παιδικούς, ποῦ τὰρα θὰ γεράσανε. Ἄς ἦξευρα ποῦ ἔβρισκονται, ποῖος πέθανε, ποῖος ζῆ, Καὶ ποῖος δὲν ἔχει δόντι... Ὅλο οἱ μικροὶ «μεγάλωσαν καὶ» ἐγὼ μ' αὐτοὺς μαζή... Περίεργον τρώντι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

ΘΑ ΕΙΜΑΙ ΕΓΩ!

[ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ ἀπαγγελθεῖς ὑπὸ της ἄδος ΜΠΗΛΙΩΣ Γ. ΧΡΥΣΟΥΛΗ]

ΑΡΓΥΡΩ

[Κάθηται καὶ κεντᾷ, σιωπηλὴ ἐπὶ τινος στιγμῆς καὶ σκεπτικῆ. Ἐξαιφρῆς ἀφίρει τὸ κέντημά της καὶ ἀρχίζει με τόνον ἤρεμον.]

Μοῦ φαίνεται ὅτι ἡ ἐξαδέλφη μου ἔχει δίκιο... «Ἀργυρῶ, — μοῦ εἶπε χθὲς, — τώρα πλέον ἐπέγλωσσες. Ἀργυρῶ, τώρα γλήγορα θὰ εἰσέλθῃς εἰς τὸν κόσμο καὶ ὁ κόσμος δὲν ἀγαπᾷ τὴν ἀφέλειαν καὶ τὴν ἀπλότητα. Διὰ νὰ σ' ἐκτιμᾷ, διὰ νὰ σὲ θαυμάζῃ, διὰ νὰ σὲ νομίζῃ πῶς κάτι εἶσαι, πρέπει νὰ ποζάρῃς. Διὰλέξε λοιπὸν ἀπὸ τώρα ἕνα ὕφος, ὅπου σάρεσαι, καὶ γυμνάσου διὰ νὰ τὸ συνεθίστῃς. Ἀργυρῶ, δὲν εἶσαι πλέον παιδί. Τώρα καὶ σὺ πρέπει νὰ λάβῃς ἕνα ὕφος!» (Μικρὰ παιδί.)

Ναί... Μὰ τί ὕφος νὰ λάβω; (Ἐγείρεται ζωηρῶς.) Τί θὰ εἶμαι ὅταν θὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸν κόσμο! Ἄ, νὰ, τὸ ἦρα ἀμέσως! Ὅτι εἶμαι λογία δεσποινίς. Μάλιστα! Καὶ διατί ἔχι; Μήπως δὲν ἔχω κλίση εἰς τὰ γράμματα; Ὅτι γράφω στίχους, θὰ γράφω διηγήματα, θὰ ὀμιλῶ περὶ φιλολογίας καὶ περὶ συγγραφέων, θὰ εἶμαι ζωηρὰ καὶ χαριτωλὸς, θὰ κάμνω λογοπαίγνια, θὰ συναναστρέφωμαι ὄλω με λογίους καὶ θὰ ἔχω ἕνα ὕφος ὑπερήφανον καὶ ἐξημεμένον. (Βηματίζει ὀλίγον, μετὰ τὸ ὕφος ποῦ λέγει.) Νά, ἔτσι, σὺν τὴν δεσποινίδα Εὐτέρπην...

(Μεταβάλλουσα εὐθὺς τόνον καὶ ὕφος.) Ὄψ! τί ἀηδία ποῦ εἶνε ἡ δεσποινίς Εὐτέρπη με αὐτὸ τὸ ὕφος! Ἄλλο, ἄλλο πρᾶγμα! Δὲν μοῦ ἀρέσει αὐτό. (Συλλογίζεται.) Νὰ εἶμαι σοφὴ δεσποινίς; Ἄ, ναί, αὐτὸ θὰ μού πηγαῖν καλῶτερον εἶμαι ὀλίγον σοβαρὰ καὶ μὴ ἀρέσουν πολλὰ αἱ σοβαροὶ μελέται. Σοφὴ δεσποινίς λοιπὸν! Ὅτι ἐνδύομαι ἄκλα, θὰ ἔχω ἕνα ὕφος ἀπρηχημένον... λίγα λόγια καὶ μετρημένα... θὰ ἐγγραφῶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον... θὰ γράφω ἄρθρα ἐπιστημονικά... θὰ κάμνω διαλέξεις, καὶ εἰς τὸν δρόμον θὰ τρέχω πάντα βιαστικῆ-βιαστικῆ με βιβλία ἔστὸ χέρι, χωρὶς νὰ χαιρετῶ κανένα, ὅπως ἡ Πολύμνια. (Περιπατεῖ μετὰ τὸ ὕφος ποῦ λέγει.) Νά, ἔτσι...

(Μεταβάλλουσα πάλιν τόνον καὶ ὕφος.) Παρ! Πῶς τὴν σγαίνομαι τὴν δεσποινίδα Πολύμνια! Μὰ εἶνε, καλέ, πράγματα διὰ κορίτσι αὐτά; Καὶ τόση προσποίηση δὲν ἀξίζει πάλι... Ἄ, ὄχι, ἐγὼ δὲν θὰ εἶμαι τέτοια... Ἄλλο, ἄλλο πρᾶγμα! Γιὰ νὰ ἰδοῦμε! (Συλλογίζεται.) Ἄν γίνω... δεσποινίς καλλιτέχης; (Μειδιᾷ.) Ἐ, πῶς σὰς φαίνεται; Αὐτὸ δὲν εἶνε; Μάλιστα, τὸ ἦρα! Καθὼς ἔχω μάλιστα τόση κλίση ἔστὸ πᾶνο, θὰ χαλάσω κόσμο! Ἐνδυμασία ἰδιότροπος, καλλιά ἄτακτα καὶ φουντωτά, ὕφος ρομαντικὸν καὶ περιπαθὲς, νεύρα πρώτης τάξεως, τὸ παραμικρὸν θὰ με ἐνοχλῇ, θὰ με παραφέρῃ! θὰ θυμόνω, θὰ φονάζω, καὶ ἐταν θὰ με παραλαοῦν πολὺ-πολύ... τότε προκάντων δὲν θὰ παίζω. Ἄ, ἔχουν τὰς ἰδιοτροπίας των οἱ καλλιτέχναι! Καὶ θὰ δίδω κάτι κοντσερτα, μὰ κάτι κοντσερτα! Ὄ, με τί ὕφος, με τί

σκέψις θὰ παίζω τότε! (Κάθηται πρὸ της τραπέζης καὶ προσποιεῖται ὅτι παίζει κλειδοκύμβαλον με ὕφος τραλλόν.)

Νά, ἔτσι, σὺν τὴν κυρία Πιανίδου... Τί ὄρατα!... (Μεταβάλλουσα πάλιν τόνον καὶ ὕφος.) Ὄψ! τί σίχαμα καὶ αὐτὴ ἡ κυρία Πιανίδου! Ἐγὼ, νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια, γελῶ μαζί της, μ' αὐτὴς της πόδες ποῦ ἔχει! Καὶ τώρα θὰ τὲς μιμηθῶ καὶ ἐγὼ; Δὲν βαρύνετε;! Ἄλλο πρᾶγμα, Ἀργυρῶ μου, ἄλλο! Ἐσὺ δὲν εἶσαι γιὰ τέτοια!... Μὰ τί! (Συλλογίζεται.) Τί; Ἄ, τὸ ἦρα! Αὐτὴ τὴ φορὰ τὸ ἦρα σίγουρα. Ὅτι εἶμαι δεσποινίς γυμναστικῆ, (Προσποιουμένη ἀπορία.) Πῶς εἶπατε; δὲν τὸ ἐνοεῖτε; Νὰ σὰς πῶ ἐξηγήσω ἀμέσως. (Ἐγείρεται.) Ὅτι πηγαίνο με τὸ ἄλογο, θὰ πηγαίνο με τὸ ποδήλατον, θὰ κάμνω γυμναστικὴν, θὰ κάμνω σκοποβολήν, θὰ παίζω λὼν τένις, θὰ φορῶ ἐνδυμασίαν ἀπόρη, σὺν ἀγόρι, μ' ἕνα κούκο ἀπλὸ ἔστὸ κεφάλι καὶ μ' ἕνα ραβδί πάντα ἔστὸ χέρι. Καὶ θὰ περπατῶ μ' ἕνα ὕφος ἀρειμάτιον, μ' ἕνα ἄρα καλικαρίσιο, ποῦ θὰ με φοβοῦνται καὶ οἱ ἄνδρες ἀκμή. (Περιπατεῖ μετὰ τὸ ὕφος ποῦ λέγει.) Ἐ, σὰς ἀρέσει; Δὲν εἶμαι ἀπαράλλακτη ἡ δεσποινίς Πολυμίδου;

Ἄλήθεια, πῶς τὴν βρῖσκετε τὴν δεσποινίδα Πολυμίδου; (Μ' ἐκφρασιν ἀηδίας εἰς τὸ πρόσωπον.) Ἐγὼ, νὰ σὰς πῶ, τὴν σγαίνομαι καὶ αὐτήν. Ἄνδρας εἶνε ἢ κορίτσι;... Μπᾶ ποῦ θὰ τὴν μιμηθῶ! Ποτέ, ποτέ! Ἀλήθεια μ' ἀρέσει ἡ σωμαστικῆ, ἀλλὰ ἕως ἕνα βαθμῶ... Ἐμένα μάρεσαι καλλίτερον νὰ εἶμαι... δεσποινίς τοῦ κόσμου. Ἄ, ναί, αὐτὸ εἶνε τὸ καλῶτερον. Ἐνδύματα τοῦ συρμού, ὀμιλία ἢ μᾶλλον φλυαρία κομφή, — ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γαλλικῆ, — προσποίησις εἰς ὄλα καὶ λίγο ἀπ' ὄλα... Σὺν τὴν δεσποινίδα Χρυσόχερην... Ἄν καὶ εἶνε ἀρκετὰ σαγλὴ καὶ αὐτὴ με τὰ γαλλικά της, μετὰ τὸ λούσο της καὶ με τὴν μεγαλομανίαν της. Ὅχι, ὄχι, οὔτε αὐτὸ τὸ ὕφος δὲν μάρεσει...

Ἄλλὰ τί μάρεσει λοιπὸν;... τί νὰ εἶμαι ἐπὶ τέλους;... τί ὕφος θὰ λάβω; Πῶς θακολοθησῶ τὴν συμβουλήν της ἐξαδέλφης μου; Νὰ προσποιεῦμαι τὴν ἀρσλὴ δεσποινίδα, ὅπως αὐτή; Τί λέτε; Ἄ, ὄχι, δὲν εἶνε εὐκόλος δι' ἐμε αὐτὸς ὁ ρόλος! Πῶς εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ ὑποκρινέται αἰωνίως ὅτι εἶνε ἕνα μεγάλο μετριᾶ, ὅτι δὲν ξέρει τάχα τίποτε, ὅτι δὲν εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ τίποτε, καὶ νὰ θῆλῃ αἰωνίως νὰ τὸν ἀγαποῦν καὶ νὰ τὸν περιποιεῦνται; Ἄ, ὄχι, αὐτὸ εἶνε τὸ ἀηδέστερον ἀπ' ὄλα, καὶ μὴ πρὸς βάρος σου, κυρία ἐξαδέλφη!

Λοιπὸν... τί θὰ εἶμαι;... τί θὰ εἶμαι;... Δὲν θὰ εἶμαι τίποτε; (Μ' ἐμπενοῦν ἀφρονίαν.) Ἄ, τὸ ἦρα! τὸ ἦρα! Αὐτὴν τὴν φορὰν ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως! Δὲν θὰ εἶμαι τίποτε! δηλαδή θὰ εἶμαι... ἐγὼ! Μάλιστα, θὰ εἶμαι ἐγὼ, ἢ Ἀργυρῶ. Αὐτὸ τὸ ὕφος θὰ ἔχω, τὸ φυσικὸν καὶ ἀπροσποίητον. Προσποίησις καὶ πόδες δὲν ἔξεύρω! Αὐτὰ τὰ πρᾶγματα εἶνε γελοῖα... Ἐγὼ εἶμαι ἢ Ἀργυρῶ. Σὰς ἀρέσω; ἂν δὲν σὰς ἀρέσω, μὴ με χειροκρατήσετε. (Κάθηται ἡσυχα-ἡσυχα καὶ ἀναλαμβάνει τὸ κέντημά της.)

(Μιμητοῖς)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΒΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΕΣΣΑΡΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΤΗΣ "ΔΙΑΠΑΛΑΣΕΩΣ,"

[Απαγγελλόμενα υπό του κ. ΝΑΠΟΛΕΩΝΟΣ Α. ΛΑΠΑΘΙΩΤΟΥ]

Η ΜΗΤΕΡΑ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ

Έκει πού ὁ δρόμος κάνει μιὰ καμπή,
 Στέκει ὄμορφα ἕνα μικρὸ σπιτόκι
 Στραβοὶ δλίγο οἱ τοῖχοι κ' ἡ σκεπή,
 Καὶ μικροσκοπικὸ παραθυράκι
 Γέρνει ἀπ' τὰ χρόνια ἢ πόρτα ἢ χαμηλή,
 Χαρούμενο γαυγίζει τὸ σκυλί
 Πουλάνια τραγουδοῦνε χαρωπά,
 Ὁ ἥλιος χαμηλά,—καὶ τὰ λουπά.

Στὸν κόκκινο τὸν ἥλιο τοῦ βραδιοῦ,
 Στὸ παράθυρι ἢ μάννα καθισμένη
 Τὸ στήθος δίνει τοῦ μικροῦ παιδιοῦ,
 Κ' ἔχει ἀπ' τὸν ἥλιον ὄρι φλογισμένη
 Τ' ἀγόρι δρόσερό καὶ παχουλό,
 Σὰν μῆλο μαγουλάκι στοργυλλό
 Χαϊδευτικά ἢ μαμά του τοῦ χτυπᾷ,
 Τὰ πόδια τὰ μικρά,—καὶ τὰ λουπά.

Ἡ γάτα καμπουριάζει τὸ κορμί,
 Μὰ ξάφνου μία μυῖγα τὴν πειράζει,
 Τὴν διώχνει μὲ τὸ πόδι τῆς μ' ὄρη,
 Σὰν αὐλικὸς καὶ πάλι καμπουριάζει
 Ἡ μάνα τὸ παιδάκι τῆς φιλεῖ,
 Πού τὰ ματάκια του ἴσωνα σφαλεῖ,
 Καὶ σὶ ὄνειρό του βλέπει χαρωπά
 Ἄγγελους τ' οὐρανοῦ—καὶ τὰ λουπά.

(Ἀνδέρσεν) Ν. Ι. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ

Η ΦΛΟΓΕΡΑ

Κόπηκ' ἡ ὄρη τ' ἀγέρα
 Ἐγαλήνεψ' ὁ καιρὸς
 Τοῦ βοσκοῦ λαλεῖ ἢ φλογέρα
 Κ' ἕνας ἦχος γλυκερὸς
 Κυματίζει ἔς τὸν ἀγέρα
 Γύρω-γύρω, πέρα-πέρα—
 Τοῦ βοσκοῦ λαλεῖ ἢ φλογέρα.

Φεύγει κουρασμέν' ἡ μέρα,
 Ἔρχεται τὸ δειλινό,
 Ἡ καμπάν' ἀπὸ κεί πέρα
 Κραεῖ ἔς τὸν ἔσπερινό.
 Τοῦ βοσκοῦ λαλεῖ ἢ φλογέρα
 Καὶ κοιμίζει τὸν ἀγέρα
 Γύρω-γύρω, πέρα-πέρα.

Ὁ βοσκὸς εἶχε μητέρα,
 Ὅλη ἀγάπη καὶ στοργή,
 Μὰ τοῦ πέθανε μιὰ μέρα
 Καὶ τὴν ἔθαψαν ἔς τὴ γῆ!
 Κι' ὄλω κλαίει μὲ τὴ φλογέρα
 Γύρω-γύρω, πέρα-πέρα,
 Τὴν καλή του τὴ μητέρα.

Κόπηκ' ἡ ὄρη τ' ἀγέρα
 Γέρνει ὁ ἥλιος στὸ βουνό,
 Φεύγει κουρασμέν' ἡ μέρα
 Ἔρχεται τὸ δειλινό.
 Γύρω-γύρω, πέρα-πέρα
 Κλαίει τὴ δόλια του μητέρα
 Ὁ βοσκὸς μὲ τὴ φλογέρα.

Τώρα πού τελειών' ἡ μέρα,
 Θὰ καταίβῃ ἀπ' τὸ βουνό,
 Μὰ δὲ θάβῃ τὴ μητέρα
 Στὸ καλύβι τ' ὄρφανό.
 Γι' αὐτὸ κλαίει μὲ τὴ φλογέρα
 Τὴν καλή του τὴν μητέρα
 Γύρω-γύρω, πέρα-πέρα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Ἄδελφός μικροτέρός μου
 Μ' ἐρωτᾷ πρὸ ἡμερῶν :
 Πῶς ὁ Θεὸς ἐντὸς τοῦ κόσμου
 Εἶνε πανταχοῦ παρών ;
 Γνωσὶ δὲν ἔχω μεγάλη
 Σὰν σοφὸς νὰ τὸ σκεφθῶ,
 Μόνον ὅσο ὁ νοῦς μου βάλλει,
 Σὰν παιδί θάποκριθῶ :
 Καθὼς ζάχαρι λυωμένη
 Σὲ ποτήρι μὲ νερό,
 Κάθε στάλα του γλυκαίνει
 Ἄν κ' ἐγὼ δὲν τὴ θωρῶ,
 Ἔτσι ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κόσμου
 Πάντα καὶ νυχθημερόν,
 Ὁ Πανάγαθος Θεὸς μου
 Εἶνε πανταχοῦ παρών.

Γ. Μ. ΒΙΖΗΝΟΣ

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΚΑΝΕΙΣ

Ποιὸς νᾶνε αὐτὸς ὁ «Κύριος Κανείς» ;
 —Χθές, σὰν καθήσαμε νὰ πιούμε τσάι,
 Μπράμ ! γὰ σοῦ τον ἕνα φλυτζάνι σπάει
 Καὶ βρέχει τὸ φουσιάνι τῆς Φανῆς,
 Ὁ σκανδαλιάρης «Κύριος Κανείς».
 Κ' ὕστερα ἐσιμπίησε τὴν ἀσπρη γάτα,
 Ἔσπασε καὶ δυὸ-τρία καλὰ πιάτα
 Ἐξούληξε τοῦ Γιαγκου τὸ καπέλλο,
 Κ' ἐξέσχισε τῆς Ἑλλῆς μας τὸ βέλο,
 Κ' ἐμούγγριζε φρικτὰ σὰν Ἐριννύς,
 Ὁ πεισματάρης «Κύριος Κανείς».

Ἔχει θαρρῶ, κακὴν ἀνατροφή
 Γιατί ἔβαλε μέσ' ἔστων καφφέ μου ἄλατι,
 Καὶ μοῦ ἐμπήξε καρφίτσες ἔστὸ κρεββάτι
 Καὶ ἔστὸ σκαμνὶ τοῦ Μπέμπη ἕνα καρφί,
 Κ' ὕστερα τὸν ρωτοῦσε : «Ποῦ πονεῖς ;»
 Ὁ κατεργάρης «Κύριος Κανείς».

Ποιὸς νᾶνε ; —Μπᾶ ! κανεῖς μας δὲν τὸν ξέρει,
 Κανείς μας δὲν τὸν εἶδε πουθενά . . .
 Μ' αὐτὸς τὰ παιχιδάκια μας χαλνᾷ,
 Κ' ἔσπασε καὶ τῆς πλύσης τὸ πανέρι.—
 Δὲν εἶνε, φαίνεται καθόλου εὐγενῆς
 Αὐτὸς ὁ μάγκας «Κύριος Κανείς» !

—«Δὲν τὸν γνωρίζομε !» —ὀρκιζόμαστε.
 Μὰ ἡ μητερούλα μας χαμογελεῖ,
 Καὶ λέγει πῶς τὸν ξέρομε καλὰ
 Καὶ πῶς δὲν πρέπει νὰ κρυβόμαστε
 Καὶ ψέμματα νὰ λέμε ἔστους γονεῖς,
 Γιατ' εἴμαστε ὅλοι ἐμεῖς ὁ «Κύριος Κανείς».

(Μίμησις) Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Φωτ. Σανθουαίου
ΣΠΥΡΟΣ Κ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

ΜΗΧΑΙΛ Γ. ΧΡΥΣΟΥΛΗ

ΝΑΠΟΛΕΩΝ Α. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

Ἐρασιτέχναι τῆς ἀπαγγελίας, λαβόντες μέρος εἰς τὴν προεσκερῖδα τῆς Τριαικοναστηρίδος

ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΟΣ

[Ὅπως ἐπαίχθη εἰς τὸν Παρθασόν, μὲ τὰ λογοπαίγνια καὶ τὰ τραγουδάκια, τὰ ὁποῖα προσέθεσεν ὁ κ. Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΙΣ]

ΠΡΟΣΩΠΑ :

Ἀντωνάκης . . . . .
 Δημητράκης . . . . .
 Κωστής . . . . .

ΜΙΚΡΟΙ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΑΙ :

ΑΓΓΕΛΟΣ Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΙΣ
 ΔΗΜ. ΜΙΧ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ
 ΔΗΜ. ΜΑΡ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ καὶ ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ.

[Εἰσέρχεται ὁ Δημητράκης κρατῶν τὸ πῶκ τυλιγμένον εἰς χαρτί.]

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ.—Ἄ ! καλῶς τον !.. Ἐσὺ εἶσαι ; ἔλα λοιπόν, φέρ' το γλήγορα.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ, (δίδων τὸ γλύκισμα :)—Νά, πάρ' το καὶ κόψε μου καὶ μένα τὸ μισό.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ.—Ἐἶνε κόκ, καθὼς εἶπαμε ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ.—Κόκ βέβαια ! Καὶ ξέρεις τί φρέσκο πού εἶνε ; Μόλις δέκα τριῶν ἡμερῶν... Τὸ εἶδε μάλιστα καὶ ὁ ἀστύατρος καὶ εἶπε πῶς εἶνε σωστὸ κόκ... ἔγγλέζικο !

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ.—Ἄ, μπράβο !.. Ἀφοῦ τὸ εἶδε καὶ ὁ ἀστύατρος, θὰ πῆ πῶς ἀξίζει... Τώρα λοιπὸν νὰ τὸ μοιράσωμε.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ.—Ἐλα γλήγορα καὶ λιγώθηκα.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ, (ἐνῶ κόπτεται τὸ γλύκισμα ἐπὶ τῆς τραπέζης :)—Περίμενε δά.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ.—Μὰ δὲν τὸ ξεποφες ἴσια... Τὸ ἕνα κομμάτι εἶνε μεγαλύτερο. Αἶ, καὶ τώρα πῶς θὰ μοῦ δώσης ἐμένα ;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ.—Ὄ, καίμενε καὶ σὺ, δὲν βαρύνεσαι... Σπουδαία διαφορά βλέπεις !.. (Τοῦ δίδει τὸ μικρότερο κομμάτι.)

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ.—Τί ; τὸ μικρότερο μοῦ δίνεις ἐμένα ; . . . (Πεῖθ' τὸ κομμάτι ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἀποσύρεται.) Δὲν τὸ θέλω.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ.—Ἐλα τώρα, μὴν εἶσαι, καίμενε, παιδί !.. Πάρ' το.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ.—Ὅχι, δὲν τὸ θέλω... Ἡ θὸ μοῦ δώσης τὸ ἄλλο, ἢ θὰ μοῦ δώσης κ' ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸ δικό σου.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ.—Ναί, μὴν τύχη καὶ λιγνέψης !

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ, (μὲ θυμὸν :)—Μὰ δὲν μοῦ λές, τ' εἶσαι σὺ πού θες νὰ πάρης τὸ μεγαλύτερο ; Ἐγὼ πρέπει νὰ τὸ πάρω, πού ἔκανα καὶ τὸν κόπο νὰ πᾶω ἐστὸ ζαχαροπλαστεῖο. Ἐέ-

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ δωμάτιον μὲ θύραν εἰς τὸ βᾶθος. Ὀλίγον δεξιὰ τραπέζι παρὰ τὸ ὁποῖον κάθεται ὁ Ἀντωνάκης μελετῶν τὴν γραμματικὴν του.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ μόνος, μελετῶν.

Ἀφίνω... ἀφίνεις... ἀφίνει... Ἀφίνομεν... ἀφίνετον... ἀφίνετον... Ἀφίνομεν... ἀφίνετε... (Ἐύων τὴν κεφαλὴν του :) Ἀφίνετε... (Πεῖθ' τὸ βιβλίον του καὶ σηκώνεται :) Ὀχ ! ἀδελφέ ! Δὲν μ' ἀφίνετε κάτω πού θὰ μελετήσω γραμματικὴ, τὴν ὥρα πού περιμένω νὰ φάω γλυκό !.. Ναί, δὲν σὰς λέω, γλυκεῖα εἶνε κ' ἡ μελέτη, καθὼς λέει ὁ δάσκαλος, μὰ πῶς γλυκὸ εἶνε... τὸ γλυκό ! Καὶ δὲν ἔχετε ἰδέα πῶς μ' ἀρέσουν τὰ γλυκίσματα... καὶ πρὸ πάντων τὰ κόκ !.. Ἀχ ! ἐκεῖνη ἢ σοκολάτα ἀπὸ πάνω, ἐκεῖνη ἢ κρέμα ἐπὶ μέση κ' ἐκεῖνο τὸ παντεσπάνι ἀπὸ κάτω, κάνουν καὶ τὰ τρία μιὰν ἀρμονία πού μὲ τρελλαίνει !.. Νά, τώρα πού μὲ βλέπετε ἔτσι χαρούμενον, ξέρετε τί περιμένω ;.. Ἄμ ! πού νὰ τὸ ξέρετε !.. Ἐγὼ κόκ !.. Τὸ λέω καὶ πέφτουν τὰ σάλια μου... Νά μὴ σὰς τὸ πολυλογῶ, ἔστειλα λοιπὸν πού λέτε, τὸν ἀδελφὸ μου τὸν Δημητράκη νὰ τὸ ἀγοράσῃ ἐδῶ δίπλα ἐστὸ ζαχαροπλαστεῖο, μὲ τὰ τριάντα λεπτὰ πού εἶχαμε μαζέψῃ ἐστὸν κουμπάρᾳ μας... Ἐκείνος ἤθελε πᾶστα πιστίνι, ἀλλ' ἐγὼ ἐπέμεινα γιὰ κόκ, κ' ἡ γνώμη μου ἐνίκησε... Καὶ τώρα, θὰ τὸ φέρῃ, θὰ τὸ μοιράσωμε σὰν καλὰ ἀδελφάκια καί... θὰ τὸ φάμε !.. Τὸ λέω καὶ λιγνύομαι ἀπὸ τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια... Ἀχ ! δὲν θὰ μεγαλώσω κ' ἐγὼ μιὰ φορὰ ;.. Δὲν θὰ μεγαλώσω ;.. Στὴ σιγμὴ θὰ γίνω ζαχαροπλάστης !.. Καὶ τί ζαχαροπλάστης !.. Ὅα φτεῖάνω τὰ γλυκὰ καί... θὰ τὰ τρώω μόνος μου ! Αὐτὸ εἶνε ἐπάγγελμα μιὰ φορὰ !.. Ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πῶς κάποιος ἔρχεται... Ἔχει χάρι, νὰ εἶνε ἡ ἀδελφὴ μου καὶ νὰ γυρεῦν κ' αὐτὴ μερτικό... Ἄμ δὲ θὰ τῆς δώσω ;.. (Προχωρεῖ πρὸς τὴν θύραν :) Ἐμπρός !..

ρεις τί κόπο έκανα ως πού να διαλέξω μάλιστα το μεγαλύτερο ;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Τί λόγος !.. Εγώ πρέπει να το πάρω, γιατί εγώ έδιάλεξα κόκ. Σ' ήθελες φιστίκι !

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Καλά πού το λές... Φθάνει λοιπόν πού δεν τρώω το γλυκίσμα πού ήθελα, θα φάω και το λιγώτερο ;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Μά δεν είνε λιγώτερο, χριστιανέ μου. Έτσι φαίνεται, μά είνε πιό γεμάτο από το δικό μου. Για κ'ύτταξε καλά.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Τότε λοιπόν, δόσε μου το άλλο.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Μ' άφού είνε τα ίδια, γιατί να σου το δώσω ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Μά γι' αυτό, γιατί είνε τα ίδια.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Όχι.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Βλέπεις λοιπόν ; Κ' εγώ δεν παίρνω κανένα. (Αποσύρεται μουρμουρίζων.) Δεν το θέλω ! Δεν το θέλω ! Άκούς εκεί να με δίνε το λιγώτερο ! Δεν το θέλω !..

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ (άπειλόν) : — Θα τ'άρω και τα δυό.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Άν σου βαστά ή καρδιά, φά τα.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Μά επί τέλους, δεν μου λές, τί θέλεις, σέ παρακαλώ ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Τί θέλω ; Νά, δικαιοσύνη οέλω !

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Οι άνωτέρω και ΚΩΣΤΗΣ

ΚΩΣΤΗΣ (είσερχόμενος με σοβαρότητα) : — Παίξτε είν' αυτές πού θέλει δικαιοσύνη ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Έγώ !

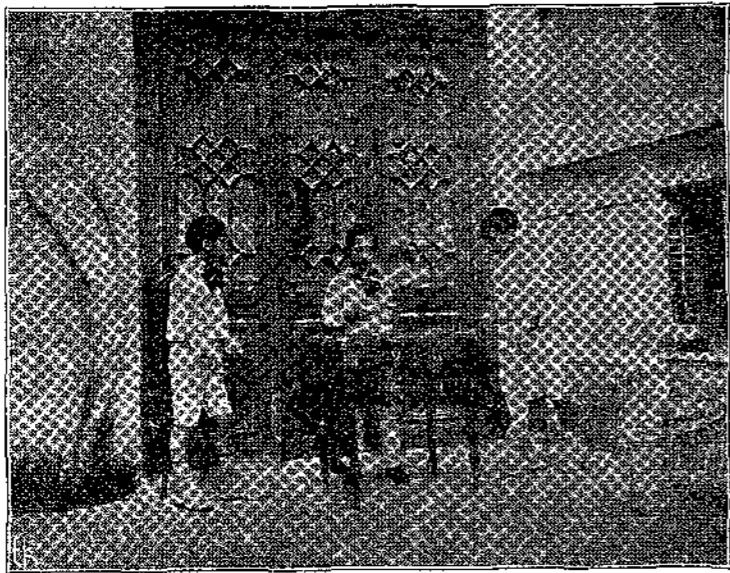
ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Κ' εγώ το ίδιο.

ΚΩΣΤΗΣ : — Τότε θα είπη ότι είσθε σύμφωνοι.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Όχι, έχετε λάθος, δεν είμαστε καθόλου, μά καθόλου !..

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Βεβαίως και δεν είμαστε.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ (Συγχρόνως) : — Έμεις πού λές, Κωστή, αγοράσαμε μαζί κ' οι δυό ένα κόκ, και 'εστο μοίρασμα άπάνω... ΚΩΣΤΗΣ : — Αί, αί, γιά σταθήτε !.. Ένας, ένας... ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ (Συγχρόνως) : — Πο- ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Καλά. Λοιπόν πού λές αγοράσαμε κ' οι δυό μαζί... ΚΩΣΤΗΣ : — Αί, αί... Πολύ καλά, αγοράσατε κ' οι δυό μαζί, άλλ' ένας ένας να μιλά... Στάσου σ' από 'κει, Αντωνάκη... Λέγε, Δημητράκη... ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Αγοράσαμε πού λές λοιπόν μαζί με τον Αντωνάκη ένα κόκ, και 'εστο μοίρασμα άπάνω μαλώσαμε, γιατί μου δίνει το μικρότερο κομμάτι. ΚΩΣΤΗΣ : — Πού είνε το ; ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ (παρουσιάζων τα κομμάτια) : — Ψέματα !... Και

ΑΓΓΕΛ. Ν. ΠΑΠΑΡΗΣ—Δ. ΜΑΡ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ—Δ. ΜΙΧ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ (Αντωνάκης) (Κωστής) (Δημητράκης)

τά δυό κομμάτια είνε ίσα κ' όμοια. Το δικό μου φαίνεται μονάχα μεγαλύτερο, μά δεν είνε.

ΚΩΣΤΗΣ : — Δεν το πιστεύω. Άλλά τέλος πάντων, άδελφια είσθε... Δεν πρέπει να μαλώνετε 'εστη μοιρασιά... Ένας πρέπει να υποχωρήσει 'ε τον άλλο.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Όχι, δικαιοσύνη θέλω... (Πρός τον Αντωνάκη) : — Εγώ, τώρα πού ήλθε ο Κωστής, δεν παραδέχομαι ούτε το μεγαλύτερο κομμάτι. Θα τ'ά βάλωμε κάτω και θα γίνη καινούργια μοιρασιά. Τα ίδια λεπτά έδωσε ο καθένας μας, το ίδιο κομμάτι θα φάη.

ΚΩΣΤΗΣ (πρός τον Αντωνάκη) : — Νά δικαίος άνθρωπος ! Υποχωρείς, Αντωνάκη ;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Όχι !

ΚΩΣΤΗΣ : — Έσύ, Δημητράκη, υποχωρείς ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Όχι, αυτό πού είπα θα γίνη.

ΚΩΣΤΗΣ : — Σάμπως δεν είσθε σύμφωνοι... Δέχεσθε λοιπόν να διχάσω την διαφοράν σας εγώ ;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Ναι.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Μάλιστα.

ΚΩΣΤΗΣ : — Λοιπόν, άφού δεν συμβιβάζεσθε σαν άδελφια, θα κριθήτε σαν ξένοι. Καθένας πρέπει να πάρη το ίδιο ποσόν γλυκίσματος... Δεν είν' έτσι ;.. Και γιά να το έξακριθώσωμε αυτό, πρέπει να ζυγίσουμε τα κομμάτια... (Πρός τον Αντωνάκη) : — Δόσε μου έδώ το μίλλον της έριδος.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Καλέ, πού μ'ήλο κάθεται και λές !.. Κ'ε είνε !

ΚΩΣΤΗΣ : — Ναι, το κ'ε ήθελα να 'πώ... (πρός τον Δημητράκη) : — Σ'ε, Δημητράκη, τρέξε 'ε το γραφείο του μπαμπά σου και φέρε μου γλήγορα τή μικρή ζυγαριά πού ζυγίζει τα γράμματα.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ (κινείται ν' αναχωρήσει άλλ' επιστρέφει άμέσως) : — Νά φέρω και τα γραμμάτια ;

ΚΩΣΤΗΣ : — Όχι, δεν είν' ανάγκη. Δεν θα ζυγίσουμε κινίνο, γλυκό θα ζυγίσουμε ! (Ο Δημητράκης έξέρχεται διά του βάθους).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΚΩΣΤΗΣ και ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ (άφού τρέξη και παρατήρηση από της θύρας έν άπεμακρόνθη ο Δημητράκης) : — Άχ ! Κωστή μου, δεν ξέρεις πώς μ' άρέσει το κόκ... Καλλίτερα κ' άπ' την γραμματική !.. (Τρυφερός) : — Άχ ! Κωστάκη μου, αν έκανες καμιά κατεργαριά, να πάρω εγώ το περισσότερο, θα σου έδινα το μισό... είνε άλλη περιστασί ! !

ΚΩΣΤΗΣ : — Έτσι αί ; Ζητείς να με δωροδοκήσης ;... Ά ! πρέπει να ξέρης πώς έτσι δεν δωροδοκούν τους δικαστάς !.. Και σάπα μ'ήν το πού στο Δημητράκη και γίνης ρεζίλι... Δικαιοσύνη... Δικαιοσύνη π'ό παντός !.. (Βλέπων τον Δημητράκη έξέρχόμενον και κρατούντα την ζυγαριάν) : — Ά ! να και ή ζυγαριά της Θεμίδος !

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Οι άνωτέρω και ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Καλέ, ποιανής Θεμίδος ;.. Του μπαμπά είνε ή ζυγαριά !

ΚΩΣΤΗΣ (λαμβάνων θέον π'ό της τραπέζης) : — Καλά, καλά... Καθήστε εκεί και ήσυχία !.. (Οι μικροί τοποθετούνται εκατέρωθεν της τραπέζης) : — Άρχεται ή συνεδρίασί ! Ντίγκ ! Ντίγκ ! Ντίγκ ! Οι άκροατά να έβγουν έξω.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Μά δεν υπάρχουν έδώ άκροατά.

ΚΩΣΤΗΣ : — Σιωπή !..

Έγώ έτσι έπρεπε να είπώ, κ' είνε μ'ήν υπάρχουν. Έν πρώτοις λοιπόν, καθώς είπαμεν, θα ζυγισθύν τα κομμάτια. (Θέτει τα τεμάχια είνε την ζυγαριάν, από το ένα μέρος και από το άλλο) : — Βλέπετε ; το ένα είνε βαρύτερο. Ο Δημητράκης είχε δίκη. Άς ζητήσωμε λοιπόν την ισοροπίαν ! (Λαμβάνει το έν τεμάχιον και το δαγκάνει κατόπι τα ζυγίζει πάλιν) : — Ά, διάβολε ! τώρα είνε βαρύτερο το άλλο ! (Δαγκάνει το δεύτερον, και τ'ε ζυγίζει πάλιν) : — Τίποτε ! έδάρυνε πάλι το πρώτο !

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Μά τί έκαμες, άδελφέ !

ΚΩΣΤΗΣ : — Δικαιοσύνη ! Τα κομμάτια πρέπει να γίνουν όμοια ! (Έξακολουθεί να δαγκάνη πότε το έν και πότε το άλλο, και να τ'ε ζυγίζει, αλλά χωρίς να κατορθώνη την ισοροπίαν. Οι μικροί, άησυχοί και αρχάς, έντρομοί κατόπι, θυμωμένοι τελειοταίον, διαμαρτύρονται όλονέν) : — Μά τί κάνεις, χριστιανέ μου ; Έσύ τ'ε φάγες όλο !

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Φθάνει λοιπόν ! Πώς μπορείς να τ'ε κάμης όμοια, με τέτοιες μπουκιές πού καταιδάζεις ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Τόκνας ρόιδο !

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Καλά ! Καλά ! Άφησε ! Υποχωρώ !

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Υποχωρώ κ' εγώ !..

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Συμβιβαζόμεθα, βρε άδελφέ !

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Συμβιβαζόμεθα ! φθάνει !

ΚΩΣΤΗΣ : — Τί όρατό κ'ε ! (Έξακολουθεί το έργο του μη δίδων προσοχήν είνε τας διαμαρτυρίας. Οι μικροί επιβάλλον χειράς διά να τόν έμποδίσουν.)

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Το γλυκίσμά μου !

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Το γλυκό μου !

ΚΩΣΤΗΣ (άπαυθών τους μικρούς) : — Αί, αί, γιά σκεφθήτε, παρακαλώ... Τ' είν' αυτά ; Έγώ, βλέπετε, σ'ας παίρνω με το γλυκό.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ και ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ

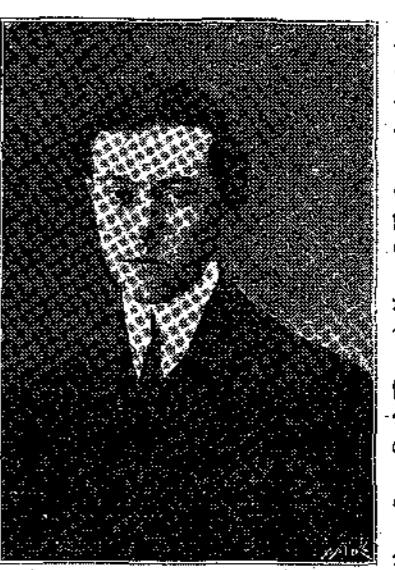
Καλά να πάθω ως πού να μάθω και δίκες παιά να μη γυρέω άλλη φορά. (Δεικνύοντες τον Αντωνάκη)

Η άφεντιά του μέσ' είνε την κοιλιά του χώνει με μιά ξυνά, γλυκά και τ' άριμωρά.

Έγώ είμαι κουτός με πατέντα π'όσι να δώσω γιά να γλυτώσω (Δεικνύοντες τον Αντωνάκη)

ΤΙΜ. ΖΑΝΘΟΥΠΟΥΛΟΣ

ΘΕΟΦ. Ι. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

(Φωτογρ. Σανθουπούλου)

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Καλέ, τί με το γλυκό μ'ας παίρνετε ;... Δεν λές καλλίτερα, πώς μ'ας παίρνετε το γλυκό μας ;

ΚΩΣΤΗΣ : — Στάς θέσεις σας γλήγορα και μη θέλετε να επηρεάσετε την δικαιοσύνη... ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Τί δικαιοσύνη, άδελφέ, πού το έφαγες όλο ! ΚΩΣΤΗΣ : — Μά δεν βλέπετε, μωρέ παιδιά, πού τα κομμάτια είνε ακόμη άνισα ; ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Άς είνε και γλυκάνισα !.. Έμένα δόσε μου το μικρότερο. ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Δεν περάζει, το μικρότερο το παίρνω εγώ. ΚΩΣΤΗΣ : — Με άλλους λογούς, δεν θέλετε να έξακολουθήση ή δίκη.

Οι μουσικοί, οι εγγενώς συμπράξαντες είνε την έορτήν της Τριακονταετηρίδος

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Άμ ! αν έξακολουθήση έτσι, δεν θα μείνη τίποτα γιά μ'ας.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Θα μ'ας φ'ες με το γλυκό !

ΚΩΣΤΗΣ : — Όστε παραδέχεσθε ότι τελείωσε ή δίκη ;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Ναι, ναι, τελείωσε.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Και πολύ πικρά μάλιστα γιά μ'ας... Έλα, δός μας τα κομμάτια μας.

ΚΩΣΤΗΣ : — Άφού το θέλετε, πολύ καλά... Η δίκη λοιπόν ετελείωσε... Οι αντίδικοι συμβιβάζονται... άλλ' αυτά τα κομμάτια πού έμειναν... ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — (Συγχρόνως) Φέρτ' τα, φέρτ' τα γλήγορα ! ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — (άπαυθών τους μικρούς) : — Ά, με συγχωρείτε... Τα κομμάτια αυτά άνήκουν σ' έμένα... γιά τ'ε έξοδα τής δίκης !.. (Τ'ε τρώγει.) Τι ; τ'άμπα δικαιοσύνη θέλατε ; ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ (άποσυρόμενος και κλαίων) : — Νά την βράσω γ'ά τέτοια δικαιοσύνη ! ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ (ως άνω) : — Έγώ θα κάνω έφεςιν είνε το Κακούρ... (τόν πιάνουν λυγμοί.) κ'ε... κ'ε... δικέον ! ΚΩΣΤΗΣ : — Τα κλάμματα είνε περιττά. Έχάσατε το γλυκό, άλλα έκερδίσατε ένα πολύ σπουδαίον μάθημα. Θα μάθετε είνε το έξής να λύετε τας διαφοράς σας σαν καλά άδελφια. Όταν ο ένας υποχωρή είνε τον άλλον, δεν θα κινδυνεύετε πλέον να πάθετε είνε επάθατε σήμερα. ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ : — Νάξερεις, καυμένη, τί άνάλατος πού είσαι. ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ : — Τώρα μάλιστα πού μ'ας έφαγες το γλυκό, είσαι... γλυκανάλατος !

Άδουν έν χορ'ό κατά τον ήχον του ήταλικο'ό άσματος «Birbantella» ή της «Νέας Γυνάικας» των Παναθηναίων :

ΚΩΣΤΗΣ : — Καλά να πάθω ως πού να μάθω και δίκες παιά να μη γυρέω άλλη φορά. Η άφεντιά του μέσ' είνε την κοιλιά του χώνει με μιά ξυνά, γλυκά και τ' άριμωρά. Έγώ είμαι κουτός με πατέντα π'όσι να δώσω γιά να γλυτώσω (Δεικνύοντες τον Αντωνάκη)

ΚΩΣΤΗΣ : — Καλά να πάθω ως πού να μάθω και δίκες παιά να μη γυρέω άλλη φορά. Η άφεντιά μου μέσ' είνε την κοιλιά μου χώνει με μιά ξυνά, γλυκά και τ' άριμωρά. (Δεικνύον τους δύο μικρούς) Έσείς είσθε κουτοί με πατέντα π'όσι να δώσω γιά να γλυτώσω (Δεικνύον τον εαυτόν του)

«Μά τί έκαμες, άδελφέ !..» (Σελ. 179, στ. α'.)

στοῦ Κατῆ μας αὐτοῦ τὴν κουβέντα,
καὶ γιὰ νὰ σπάσω τὸν κουμπορά !

Ὅρκο θὰ βάλω
τρανὸ μεγάλο
νὰ μὴν τὸ πᾶν περὶ ἐγὼ τέτοιο κακό.
Παρά καρτέρι
κάλλιο στὸ χέρι
κ' ἓνα μικρὸ κομματί ἀπὸ γλυκό.

Ἐγὼ εἶμαι κουτὸς μὲ πατέντα
κ.τ.λ.

στοῦ Κατῆ σας ἐδῶ τὴν κουβέντα,
καὶ γιὰ νὰ σπάτε τὸν κουμπορά !

Ὅρκο θὰ βάλω
κουτὸ κεφάλι
νὰ μὴν τὸ πᾶν περὶ, ποῦ λέν, τέτοιο κακό.
Ἄιντε καρτέρι
ἀν σὲ συμφέρι,
Ναβῆς καὶ πάλι τέτοιο νόστιμο γλυκό !

Ἐσὺ εἶσθε κουτὸι μὲ πατέντα
κ.τ.λ.

[Διασκευή ἀγγλικῆς Μόδου]

Α Ὑ Λ α ῖ α

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ [ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ ἀπαγγελθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. ΣΠΥΡΟΥ Κ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ]

ΚΩΣΤΑΣ, μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου.

(*Αρχίζει μὲ ὄφρος θερμοῦδες καὶ ἀπειλὰ :*) Ὁ μπαμπᾶς δὲν μὲ πι-
ταῖσι ! Ὁ μπαμπᾶς μὲ νομίζει ἀμελῆ καὶ φυγόπονον. Καὶ ὅμως δὲν
ταῖσι ! ναι, σὰς λέγω δὲν πταῖσι ! (*Μὲ χαμηλότερον τόνον :*) Ἐγὼ
μὰ πολὺ-πολὺ, μὰ πάρα πολὺ περιεργὴν ἀρρώστεια, τὴν ὁποίαν
ἴπρεπε νὰ μελετήσουν μὲ προσοχὴν οἱ ἰατροί, διότι βέβαια τοὺς εἶνε
ἀγνωστὴ. (*Σοβαρῶς :*) Δὲν εἰμπορῶ νὰ συγκρατήσω εἰς τὴν μνήμην
μου τὴν Ἱστορίαν. Ἰδοὺ ἡ ἀρρώστεια μου :

(*Ὀλίγον κτὸ γρήγορα :*) Τὰ ἄλλα μαθήματα τὰ ἐνθυμοῦμαι καλά,
τὸ μάθημα τῆς... καλλιγραφίας, τῆς γυμναστικῆς... τῶν στρατιωτικῶν
ἀσκήσεων... — ἔ, αὐτὸ δὲ εἶνε σχεδὸν Ἱστορία! — ἀλλὰ μὴ μοῦ πῆτε
γιὰ Ἱστορία μὲ κῆρυκα ὄνματα καὶ μὲ χρονολογίας, γιατί μὲ πῆρε ἡ
ὄργη. Αὐτὲς ἡ χρονολογίαις πρὸ πάντων, τί βάσανο ! Πῶ ! Πῶ !
(*Φυσᾷ :*)

(*Μὲ τόνον βαρύτερον :*) Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἤθελα νὰ παίρνω κα-
κὸς βαθμούς, ἔπρεπε νὰ ἐπινοήσω κάτι τι, ἓνα μέσον σωτηρίας
τελοσπάντων, — καὶ μὰ φορὰ ποῦ ἔδωσα πλέον ἐξετάσεις, καὶ (*Κυ-
τίζει δεξιὰ καὶ ἀριστερᾷ :*) ἀρ' οὐ εἴμεθα τώρα ἐμεῖς κ' ἐμεῖς (*Δύ-
νατά :*) ἢ σὰς ἐξομολογήθῃ !

(*Στέκεται ὀλίγον καὶ συλλογίζεται :*) Παραδείγματός χάριν. Ἄν ὁ
κύριος καθηγητὴς σὰς προβάλλῃ αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν : (*Μιμούμενος
φωνὴν γεροντικὴν :*) «Ἐμπορεῖς, παιδί μου, νὰ μὰς εἰπῆς τὴν χρο-
νολογίαν τῆς ἐν Σαλαμίνι ναυμαχίας, ἡ ὁποία ἐγένετο εἰς τὰ 480 πρὸ
Χριστοῦ ;» (*Σταματῆς ὀλίγας στιγμὰς ἐκφραστικῶς μειδιῶν :*) «Ἐ,
αὐτὸ δὲ δὲν εἶνε καὶ πολὺ δύσκολο !... Πῶς !

Ναι, ἀλλὰ δὲν εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ βασίζεται πάντα σὲ τέτοια
ἐλαττωτὰ τυχερά. Τὰς περισσοτέρας φορές σοῦ κάμνουσι κάτι πολὺ
ἀδιακρίτους ἐρωτήσεις π. χ. (*Ἀποτόμως μὲ βαρῆσαν φωνὴν :*)
«Ποῖος διεδέχθη τὸν Ἑρρίκον Δ' ;» Ποῖος τὸν διεδέχθη ; ... ἔ...
πῆτέ μου σῆς... Ποῖος τὸν διεδέχθη ; Ἐτοί μου ἔρχεται νάπακροῦθῃ :
ἔπιθε πολὺ περιεργός, κύριε καθηγητὰ !»

Ἄλλ' ἐπειδὴ μὰ τέτοια ἀπάντησις εἰμπορεῖ καὶ νὰ παρεξηγηθῇ,
προσπαθῶ εὐσυνειδήτως νὰ εὔρω ποῖος διεδέχθη... (*Δαυδάνει τὸν
κόναγον μὲ τὴν δεξιὰν καὶ συλλογίζεται :*) τὸν Ἑρρίκον Δ'... τὸν
Ἑρρίκον Δ'... ;

(*Ὡς νὰ τὸ εἶδον ἐξαιφνης :*) Ποῖος διεδέχθη τὸν Ἑρρίκον Δ' ; —
Ὁ Ἑρρίκος Ε', κύριε καθηγητὰ, ποῖος ἄλλος ; (*Γρήγορα :*) Διότι
δὲν πρέπει ποτὲ νὰ τὰ χάνη κανεὶς, ὅταν δὲν ἔξερῃ. (*Ὡς ἀπὸ κα-
θέδρας :*) Εἰπήτε μίαν ἀνοησίαν, ἀλλ' εἰπήτε τὴν μὲ θάρρος καὶ μὲ
πεισιθουσίαν. Δὲν εἰδέυρετε τί εἰμπορεῖ νὰ συμβῇ ὁ καθηγητὴς ἔξαφνα
εἰμπορεῖ νὰ εἶνε ἀφηρημένος καὶ νὰ λησιμονήσῃ ὅτι Ἑρρίκος Ε' δὲν
ὑπῆρξε ποτὲ. Ἐπειτα εἰμπορεῖ νὰ βάλῃ τὸ χέρι τῆς καὶ ἡ Τύχη καὶ
ἡ ἀπάντησίς σας νὰ εἶνε σωστὴ. Πῶς ;

Ἄλλ' ἡ φοβερωτέρα περίστασις, — καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως τούλαχι-
στον φαίνεται φοβερά, — εἶνε ὅταν σὰς δίδουν μίαν τέτοιαν ἐρώτησιν :
(*Μιμούμενος καθηγητὴν προσηφνέστατον, γλυυέστατον :*) «Ἐλα ἐδῶ
ἐσὺ, καλὸ μου παιδί, καὶ εἰπέ μας τί γνωρίζεις, παρακαλῶ, περὶ
τῆς παρά τας...»

— Περὶ-τῆς-παρά-τας ; τί θὰ πῆ αὐτό ;

— Περὶ τῆς παρά τας Πυρραϊδῶν μάχης ; »

Κόκκαλο ! Ἐννοεῖται ὅτι εἶτε περὶ τῆς μάχης τῶν Πυρραϊδῶν
σὰς ἐρωτοῦν, εἶτε περὶ τῆς μάχης τῶν Πλαταίων ἢ τῆς ἐν Μαντι-
νεῖα, ἡ περίστασις εἶνε ἡ ἴδια καὶ ἀπαράλλακτη. Πρόκειται νὰ διη-
γηθῆτε ἐν περιστατικῶν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν γνωρίζετε οὔτε λέξιν !

(*Μὲ ὄφρος θεριαμβουτικὸν :*) Ἐγὼ ὅμως ἰδοὺ τί κάμνω καὶ τί σὰς
συμβουλεύω... (*Διστάζων :*) δηλαδή, ναι... σὰς συμβουλεύω νὰ κά-
μνετε καὶ σῆς. Μία τοιαύτη ἐρώτησις εἶνε ἀληθῆς θριαμβος, δι' ἓνα
ποῦ ἔξερῃ νὰ τὴν ἐκμεταλλεῖσθῃ. — μὲ τὴν βοήθειαν πάντοτε τῆς τύχης.
(*Μετὰ μικρὰν παύσιν :*) Μὴ κάμνετε λόγον οὐτε περὶ νικητῶν οὔτε
περὶ ἠττημένων. Πρῶτον, αὐτὸ θὰ ἦτο πολυλογία περιττή... ἔπειτα
εἰμπορεῖ νὰ κάμετε καὶ κανένα λάθος. (*Μειδιῶν :*) Ἐκτὸς τούτου
κάθε ἔθνος διηγῆται τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν μάχην ὅπως τῷ συμφέρι
ᾧστε αὐτό, βλέπετε, δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν.

Μὴ ριφκοινδυνεύετε ἀκόμη νὰ πελαγώσετε οὔτε εἰς τὰ γεγονότα,
τὰ ὁποῖα προηγήθησαν τῆς μάχης, οὔτε εἰς τὰ ἐπακόλουθα τὰ ὁποῖα
εἶχε, συνθήκας κλπ. Αὐτὰ πλέον τὰ ἔξερῃ ὅλος ὁ κόσμος καὶ κανεὶς
δὲν ἐνδιαφέρεται. (*Ἐφῶν τὴν φωνὴν :*) Ἄλλὰ σηκόνεσθε μὲ θάρρος,
προφέρετε μὲ ζωηρότητα τὸ ὄνομα τῆς μάχης σὰν ἐπιμελῆς μαθητῆς,
ποῦ ἔξερῃ νεράκι τὸ μάθημά του, καὶ ἀρχίζετε ἀποτόμως... (*Χα-
μηλῶναι τὴν φωνὴν :*) ἀποτόμως διὰ νὰ μὴ σὰς διακόψουν. (*Φωνάζει
δυνατὰ :*) Ἡ παρὰ τὰς Πυρραϊδῶν μάχην ! (*ἔξακολουθεῖ
μὲ στομιφώδη ἀπαγγελίαν :*) «Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ὑπῆρξε φοβερά. Τὰ
δύο στρατεύματα εἶχον νάντιπαλαίσειον κατὰ τοῦ κλίματος, κατὰ τοῦ
ψύχους, κατὰ τῶν χιόνων, κατὰ τοῦ τραχέος καὶ ἀγνώστου ἐδάφους.
Ἀμφότερα ἦσαν ἀριθμητικῶς κατώτερα τοῦ ἐχθρικοῦ. Ἀπὸ πρώτας
αἱ θέσεις εἶχον καταληφθῆ. Τὸ πρῶτον παρετάθη ἔμπροσθεν τοῦ
ἰππικοῦ καὶ ὀπισθεν ἀμφοτέρων τὸ πυροβολικόν. Καὶ ἡ μάχη ἤρχισε.
(*Μὲ ἐνθουσιαστικῶν :*) Τρεῖς ὁ ἐχθρὸς ὄρωμας κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ τρεῖς
ἀπεκρούσθη. (*Τραγικῶς :*) Ἡ συμπλοκὴ ὑπῆρξε αἱματηρά, αἱ ἀπώ-
λειαι ἐκατέρωθεν ἀνυπολόγιστοι καὶ τόσον ὥστε οἱ νικηταὶ εἶπον :
Μίαν τοιαύτην νικὴν ἀκόμη ἂν νικῆσωμεν, ἐχάθημεν ! (*Ἀναλαμβά-
νει φυσικὸν τόνον :*) Στέκεσθε καὶ περιμῖνετε.

Μέσος ὄρος ἐδῶ δὲν χωρεῖ : Ἡ θὰ πάραιτε ἄρ' ἰσ τ α, ἢ... θὰ τὸ
φάτε. Ἡ νίκη ἢ πανωλεθρία, — ἢ Ἀουστερλίτση ἢ Βατερλώ !

(*Μετὰ τινα παύσιν :*) Νὰ σὰς πῶ λοιπὸν τί ἔπαθα ἐγὼ ; Ἐμεῖνα
μεταξισταστέος εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Νεωτέρων Χρόνων, καὶ διὰ νὰ
περάσω εἰς τὴν τέταρτην, πρέπει πρώτα νὰ περάσω... ἓνα πολὺ ἀ-
σχημο κλακοῦρι. (*Τραγικῶς :*) Μίαν τοιαύτην νικὴν ἀκόμη ἂν νι-
κήσω, ἐχάθη ! (*Ἐπανερχόμενος εἰς τὸν φυσικὸν τόνον :*) Αὐτὸ ἦταν !
(*Ἐπικλίνεται καὶ ἀποχωρεῖ. **)

(*Μιμῶναι.*)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

(*) Εἰς τὸ τέλος ὁ κ. Τρικούπη ἐπισκέπησθ τὴν ἐπίσεικτον τοῦ ἀκροατη-
ρίου, ἀναγγελοῦς διὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤρχετο κατ' ἐπιθεῖσθ ἀπὸ τὸ Πανεπι-
στήμιον, ὅπου ποῦ ὀλίγου ἔδωκεν ἐξετάσεις εἰς τὰ Νομικὰ καὶ ἀνηγορεύθη δι-
δάκτωρ. Τὴν τόσον ἐπίκαιρον ἀναγγελίαν, διεδέχθησαν παταγωδῶς χειροκρο-
τήματα.